



Den Europæiske Union
Den Europæiske HAV- og Fiskerifond

HAV & FISK



UDENRIGSMINISTERIET
Fiskeristyrelsen



Vandløbsrestaurering

Vejledning om tilskud til kommunale projekter
vedrørende vandløbsrestaurering

2019

Kolofon

Vandløbsrestaurering

Vejledning om tilskud til kommunale projekter vedrørende vandløbsrestaurering
–2019

Denne vejledning er udarbejdet af Udenrigsministeriet,
Fiskeristyrelsen, 2019

Foto: Paul Landsfeldt, Vejle Kommune
© Udenrigsministeriet

Udenrigsministeriet

Fiskeristyrelsen

Nyropsgade 30

1780 København V

Tlf.: 72 18 56 00

mail@fiskeristyrelsen.dk

www.fiskeristyrelsen.dk

Indhold

1.	Indledning	5
2.	Ordningens formål	5
3.	Administration af ordningen	6
4.	Afsatte midler	6
5.	Ansøgningsfrist	6
6.	Hvordan søger du om tilskud	7
7.	Hvem kan søge om tilskud	7
8.	Hvilke projekter og aktiviteter giver vi tilskud til	8
9.	Tilskuddets størrelse og projektets finansiering	18
10.	Vandområder	19
11.	Afgørelse om tilsagn om tilskud eller afslag, herunder prioritering	24
12.	Hvilke udgifter kan du få tilskud til	25
13.	Særligt om løn til personale	27
14.	Hvilke udgifter kan du ikke få tilskud til	30
15.	Udgifternes rimelighed	31
16.	Udbudsregler	34
17.	Kriterier og forpligtelser	38
18.	Sådan skal du informere om dit projekt	40

19.	Særligt om opretholdelse af projektet	40
20.	Igang sætning af projektet	41
21.	Besked om afgørelse om tilsagn	41
22.	Projektperioden	41
23.	Klageadgang	42
24.	Ændring af projektet	42
25.	Overdragelse af tilsagn	44
26.	Afslutning af projekt	45
27.	Udbetaling af tilskud	46
28.	Evaluering efter projektets afslutning	47
29.	Projektet opgives	47
30.	Kontrol på stedet	47
31.	Bortfald af tilsagn, tilbagebetaling og nedsættelse af tilskud	47
32.	Straffebestemmelser og svig	49
33.	Force majeure	49
34.	Fiskeristyrelsens brug af data	50
35.	Lovgrundlag	50
36.	Yderligere oplysninger	52

1. Indledning

Denne vejledning skal du bruge, når du ønsker at søge om tilsagn om tilskud til kommunale projekter vedrørende vandløbsrestaurering under ordningen Vandløbsrestaurering 2019. Her finder du oplysninger om tilskudsordningens formål, hvem der kan søge, hvad du kan søge til, hvordan du gør, og om de forskellige betingelser der findes for at få tilskud.

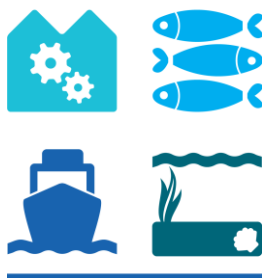
Der findes desuden en vejledning om udbetaling af tilskud under ordningen, som du skal bruge, når du skal søge om at få udbetalt det tilskud, som du har fået tilsagn til. Det er en god idé også at læse udbetalingsvejledningen, når du søger om tilsagn om tilskud.

Alle vejledninger findes i [Tilskudsguiden](#) på Fiskeristyrelsens hjemmeside fiskeristyrelsen.dk under Vejledning vandløbsrestaurering 2019 runde 1.

2. Ordningens formål

Tilskudsordningen Vandløbsrestaurering er en del af det danske Hav- og Fiskeriudviklingsprogram 2014-2020, der overordnet har til formål at medvirke til at indfri EU2020-målene om en intelligent, bæredygtig og inklusiv vækst. Det vil ske gennem fremme af en fiskeripolitik, der balancerer hensyn til miljø, natur og behov for vækst og beskæftigelse i fiskeri og akvakultur.

HAV & FISK



Det er med den politiske aftale af 6. november 2014 om EHFF-programmet for 2014-2020 besluttet, at Hav- og Fiskerifonden medfinansierer aktiviteter relateret til EU's Vandrammedirektiv og Prioritised Action Framework for Natura 2000, der skal sikre god økologisk tilstand i det akvatiske miljø.

Formålet med tilskud til kommunale projekter vedrørende vandløbsrestaurering er at bidrage til genopretning af gydepladser og passager for fisk og at forbedre forholdene for flora og fauna i øvrigt for omkostningseffektivt at sikre det fastlagte miljømål i konkrete vandområder.

Du skal allerede på ansøgningstidspunktet sandsynliggøre, at projektet vil være med til at understøtte formålet med tilskudsordningen.

Tilskudsordningen støtter fysiske forbedringer i vandløb, der genskaber mere naturlige vandløb uden spærringer og med større fysisk variation. Et vandløbsrestaureringsprojekt foregår ved at restaurere vandløbsstrækninger (fremover kaldet vandområder) ved brug af et antal af følgende restaureringer:

- 1) Mindre strækningsbaserede restaureringer, f.eks. udlægning af groft materiale, træplantning eller hævning af vandløbsbund.

- 2) Større strækingsbaserede restaureringer, f.eks. genslyngning eller åbning af rørlagte strækninger.
- 3) Punktbaserede restaureringer, f.eks. fjernelse af fysiske spærringer, som muliggør vandrende fisk og anden akvatisk faunas passage i vandløbene, etablering af sandfang eller okkerrensingsanlæg, der forbedrer miljøtilstanden på nedstrøms strækninger.

Vi kan give tilsagn om tilskud til:

- 1) Forundersøgelse af et projekt vedrørende vandløbsrestaurering.
- 2) Gennemførelse af et projekt vedrørende vandløbsrestaurering.

Du kan læse nærmere om indsatsområderne i afsnittet *Hvilke projekter og aktiviteter giver vi tilskud til*.

3. Administration af ordningen

Fiskeristyrelsen administrerer ordningen og træffer afgørelse om tildeling af tilskud.

Fiskeristyrelsen modtager ansøgninger om tilsagn om tilskud på kommunale projekter vedrørende vandløbsrestaurering. Miljøstyrelsen indstiller og prioriterer projekterne. Fiskeristyrelsen laver en legalitetsbehandling og træffer afgørelse om tildeling af tilskud efter indstilling fra Miljøstyrelsen.

Al skriftlig kommunikation med Fiskeristyrelsen i forbindelse med tilskud under vandløbsrestaureringsordningen skal ske via sikker e-mail til tilskud@fiskeristyrelsen.dk.

4. Afsatte midler

Forud for hver ansøgningsrunde offentliggøres ordningens indikative økonomiske rammer for henholdsvis forundersøgelser og gennemførelsesprojekter på Miljøstyrelsens hjemmeside vandprojekter.dk

5. Ansøgningsfrist

Vi kan modtage din ansøgning i følgende perioder i 2019:

- 1. runde: 18. marts – 1. maj 2019
- 2. runde: 15. august 2019 – 1. oktober 2019

Vi kan modtage din ansøgning i følgende perioder i 2020:

- 1. runde: 16. marts – 1. maj 2020
- 2. runde: 17. august – 1. oktober 2020

Din ansøgning skal være modtaget i Fiskeristyrelsen senest den sidste dag i ansøgningsperioden kl. 23:59.

Hvis vi modtager din ansøgning efter ansøgningsfristen, vil den ikke blive behandlet, og den vil ikke blive overført til næste ansøgningsrunde.

6. Hvordan søger du om tilskud

Du skal sende din ansøgning om tilsagn om tilskud på et særligt skema, som du finder i [Tilskudsguiden](#) på Fiskeristyrelsens hjemmeside fiskeristyrelsen.dk under ordningen vandløbsrestaurering 2019 runde 1.

Det er vigtigt, at du indsender skemaet i en Word-udgave.

Du skal sende din ansøgningen med bilag med sikker e-mail til: tilskud@fiskeristyrelsen.dk

Din ansøgning skal indeholde:

- To direkte sammenlignelige tilbud fra leverandører vedrørende alle udgifter over 50.000 kr.
- Oplysning om, hvorvidt dit projekt eller dele heraf er omfattet af udbudsloven eller tilbudsloven (se afsnit 16. *Udbudsregler*).
- Indtegning af projektområdet (dvs. der hvor det fysiske anlægsarbejde foregår) i form af georefereret shape fil (i ESRI shape fil format) og billedfil (med læsbart baggrundskort med synlige målestoksforhold og med læsbar nærliggende markblok eller matrikel). Indtegningen skal navngives med vandområdet ID nr.
- Ved etableringsansøgninger skal en forundersøgelsesrapport vedlægges ansøgningen, hvis der foreligger en forundersøgelsesrapport. Hvis der ikke foreligger en forundersøgelsesrapport, skal der foreligge en projektbeskrivelse.

Det er vigtigt, at dit ansøgningsskema er fyldestgørende, og at du har sendt alle relevante bilag med. Hvis ansøgningsskemaet er mangelfuldt, f.eks. hvis du ikke har beskrevet projektet fyldestgørende - eller ikke har indhentet to tilbud på alle udgifter over 50.000 kr., kan det betyde, at du får et afslag eller nedsat tilskudsbeløb.

Nødvendige tilladelser fra offentlige myndigheder

Hvis du har opnået tilladelse fra offentlige myndigheder på tidspunktet for ansøgning om tilsagn om tilskud, kan den vedlægges ansøgningen. Hvis tilladelserne ikke er opnået på det tidspunkt, hvor du søger om tilsagn om tilskud, kan de eftersendes og skal senest indsendes ved anmodning om udbetaling.

Kvittering for modtagelse af ansøgning

Fiskeristyrelsen sender et kvitteringsbrev for at have modtaget din ansøgning.

7. Hvem kan søge om tilskud

Tilsagn om tilskud kan gives til følgende:

- Kommuner

I de tilfælde, hvor et projekt omfatter vandløbsrestaurering i flere kommuner, vælges én kommune som projektansvarlig og ansøger. Denne kommune vil blive tilsagnshaver og skal opfylde forpligtelserne i tilsagnet.

Frivillighed

Med hensyn til kommunernes forpligtigelse til at gennemføre restaureringerne fastsat i indsatsbekendtgørelsen henvises til [Miljøstyrelsens hjemmeside](#).

Tilsagnshaver

Tilsagnshaver er den, der:

- Søger om tilsagn om tilskud.

- Modtager tilsagnet.
- Er ansvarlig for, at projektet gennemføres.
- Afholder udgifterne i projektet, dvs. modtager fakturaer fra leverandører.
- Betaler udgifterne i projektet.
- Søger om udbetaling af tilskud.
- Modtager tilskuddet.
- Opretholder projektet.

8. Hvilke projekter og aktiviteter giver vi tilskud til

Projekttyper

Vi kan give tilsagn om tilskud til:

- Forundersøgelse af vandløbsrestaureringsprojekter.
- Gennemførelse af vandløbsrestaureringsprojekter.

Du kan vælge, om detailundersøgelsen skal ligge i forundersøgelingsprojektet eller i gennemførelsesprojektet. Læs nærmere herom under *Detailprojektering* i dette afsnit.

Der kan kun ydes tilskud til vandløbsrestaureringsprojekter under vandområdeplanerne 2015-2021, der opfylder bestemmelserne i Miljø- og Fødevareministeriets gældende bekendtgørelse om kriterier for vurdering af kommunale projekter vedrørende vandløbsrestaurering (kriteriebekendtgørelsen).

Projekter

Et vandløbsrestaureringsprojekt består af et vandområde med et antal strækningsbaserede og/eller punktbaserede restaureringer¹. En ansøgning om tilskud til forundersøgelse eller gennemførelse af et vandløbsrestaureringsprojekt skal indeholde alle restaureringer inden for et vandområde², inkl. punktbaserede restaureringer, der har til formål at forbedre forholdene inden for vandområdet, men som kan være fysisk beliggende uden for vandområdet.

De strækningsbaserede og punktbaserede restaureringer inddeles i følgende grupper og typer:

Mindre strækningsbaserede restaureringer:

- a) Udlægning af groft materiale.
- b) Udlægning af groft materiale og træplantning.
- c) Udsiftning af bundmateriale.
- d) Hævning af vandløbsbund uden genslyngning.
- e) Etablering af træer langs vandløb.

Større strækningsbaserede restaureringer:

- a) Genslyngning.
- b) Åbning af rørlagte strækninger med hævning af bund og udlægning af groft materiale eller åbning af rørlagte strækninger med hævning af bund og genslyngning.
- c) Åbning af rørlagte strækninger uden hverken genslyngning eller hævning af bund, men med udlægning af groft materiale.

¹ Restaureringerne er vedtaget i bekendtgørelse nr. 1521 af 15/12/2017 om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter med hjemmel i § 7, stk. 1 og § 19, stk. 1 i lov om vandplanlægning (Vandområdeplaner 2015-2021).

² Jf. Kriteriebekendtgørelsen.

Punktbaserede restaureringer:

- a) Fjernelse af fysiske spærringer³.
- b) Sandfang.
- c) Okkerrensingsanlæg.

Udskiftning af virkemidler

Det vil være muligt at anmode om at udskifte de strækingsbaserede restaureringer eller punktbaserede restaureringer, der er angivet i vandområdeplanen for hvert vandområde.

Se mere angående [udskiftning af virkemidler på Miljøstyrelsens hjemmeside](#).

Kombination af restaureringer på samme fysiske beliggenhed

Det er muligt at anlægge flere VP2 restaureringer på samme fysiske beliggenhed, i vandløbsrestaureringsprojekterne. Kombinationsmulighederne fremgår af afsnit 37. *Bilag 1*, tabel 2.

Sammenlægning og opdeling af vandområder:

Jf. Kriteriebekendtgørelsen er der mulighed for både at søge tilsagn til en del af et vandområde og, at sammenlægge flere vandområder.

En ansøgning om delstrækning af et vandområde, vil typisk komme på tale når et vandområde strækker sig over flere kommuner, eller hvis der i vandområdet er flere omfattende spærringer, såsom dambrug, vandkraftværker, vandmøller eller lignende, og det ikke er muligt at fjerne alle spærringer på en gang (se mere herom i kapitel 10).

Det er muligt, at søge om flere vandområder samlet, i én ansøgning om enten forundersøgelse eller etablering, når disse fysisk støder op til hinanden. I det tilfælde tages der udgangspunkt i en samlet omkostningseffektivitet baseret på de enkelte vandområders referenceværdi (se mere herom i kapitel 10).

Kommunens egenfinansiering:

Jf. Kriteriebekendtgørelsen skal eventuel kommunal egenfinansiering indgå i vurderingen af omkostningseffektiviteten. Det betyder, at en sådan udgift skal oplyses i ansøgningsskemaet, så den kan medregnes. Det er begrundet med, at prioriteringen af ansøgningerne sker på baggrund af omkostningseffektiviteten, og for at alle parametre er med i beregningen af denne, bør egenfinansieringen også indgå.

Videreførte Vandplan1 (VP1) indsatser

Der er videreført en række indsatser fra første vandplanperiode (VP1) til vandområdeplan 2015-2021 (VP2). Nogle af indsatserne er alene videreført af hensyn til at sikre den juridiske forpligtelse til at gennemføre dem. Det omfatter indsatser, som har fået tilsagn om tilskud til forundersøgelse eller gennemførelse, men som endnu ikke er afsluttet.

Første planperiode omfattede virkemidlerne *Udlægning af gydegrus og sten, Åbning af rørlagte vandløbsstrækninger og Fjernelse af fysiske spærringer*.

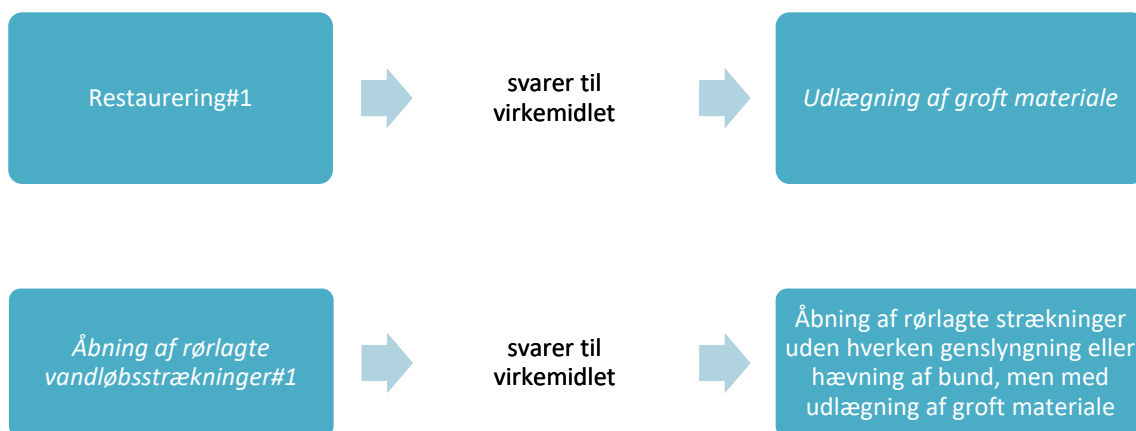
Alle restaureringer, der er videreførte indsatser fra VP1, er i indsatsprogrammets bilag 1 anført med et hævet 1-tal efter restaureringerne i et givent vandområde, eller i MiljøGIS for Vandområdeplanerne 2015-2021 med #1, se eksempel herunder:

³ Hvis projektet vedrører fjernelse af spærringer, kan der kun gives tilsagn til udpegede spærringer, som fremgår af MiljøGIS VP2, under temalaget "Indsats. Fjernelse af fysiske spærringer". Opstrømslængde til spærringer aflæses i informationsfunktionen i MiljøGIS.

- Udlægning af groft materiale, etablering af sandfang samt fjernelse af fysiske spærringer¹
- Genslyngning, udlægning af groft materiale sammen med etablering af træer, restaurering#1

I anden planperiode er VP1-overførte indsatser vedrørende *Udlægning af gydegrus og sten* navngivet *restaurering#1*. *Restaurering#1* svarer til VP2-virkemidlet *Udlægning af groft materiale* og kriterier, der gælder for VP2-virkemidlet, gælder også for VP1-virkemidlet.

VP1-virkemidlet *Åbning af rørlagte vandløbsstrækninger* har beholdt sit navn i VP2, med hævet 1-tal eller #1, dvs. *Åbning af rørlagte vandløbsstrækninger#1*. *Åbning af rørlagte vandløbsstrækninger#1* svarer til VP2-virkemidlet *Åbning af rørlagte strækninger uden hverken genslyngning eller hævning af bund, men med udlægning af groft materiale (=smårestaurering)* og kriterier, der gælder for VP2-virkemidlet gælder også for VP1-virkemidlet.



I de tilfælde, hvor et vandområde alene omfatter den strækningsbaserede indsats *Restaurering#1*, (evt. i kombination med punktbaserede restaureringer), er kommunerne alene forpligtet til at gennemføre de videreførte strækningsbaserede indsatser i den udstrækning, der var fastlagt i vandplanerne for første planperiode (VP1). Det betyder, at referenceværdien også udregnes på baggrund af den længde, der skulle ske en *Restaurering #1*. Der henvises i den forbindelse til MiljøGIS for VP1 under temabjælken "Tilskud til vandløbsrestaurering 2015/2016". [Link til MiljøGIS for VP1 findes her](#).

Er der i vandområdet også udpeget VP2 strækningsbaserede indsatser, så kan hele vandområdets længden indgå i udregningen af referenceværdien. Se evt. mere i MSTs "Faktaark om VP1 i VP2" [under vandløbsrestaurering EHFF](#).

Forundersøgelse af vandløbsrestaureringsprojekter

Tilskud til forundersøgelse af vandløbsrestaurering kan kun omfatte projekter, der lever op til bestemmelserne i kriteriebekendtgørelsen.

En forundersøgelse skal redegøre for, hvordan vandløbsrestaureringen forventes at kunne bidrage til ordningens formål, samt hvordan projektet forventes at kunne blive gennemført, og om det vil leve op til kriterierne i kriteriebekendtgørelsen. Forundersøgelsen skal endvidere belyse relevante forhold vedrørende prioriteringskriterierne i kriteriebekendtgørelsen.

Det er dog ikke et krav, at kommunen udarbejder en forundersøgelse, inden den søger om etablering af det samme projekt. Hvis kommunen i forvejen er i besiddelse af relevante og

fyldstgørende projektoplysninger, der muliggør en gennemførelsesansøgning, vil det ikke være nødvendigt at udarbejde en forundersøgelse. Vær opmærksom på, om alle kriterier for etablering faktisk er belyst og indeholder alle de informationer, der er nødvendige for at søge om tilskud til gennemførelse af projektet.

Inden du påbegynder forundersøgelsen, bør du besigtige vandområdet, for at dit grundlag for at fastsætte prisen for forundersøgelsen bliver forbedret. Hvis en spærring eller rørlægning ikke kan registreres eller formodes at ligge et andet sted end angivet i MiljøGIS for vandområdeplanerne, kontaktes Miljøstyrelsen, inden projektet iværksættes/ansøges for bekræftelse af spærringens/rørlægningens placering.

Forundersøgelsen skal angive, hvilke vandløbsrestaureringer inden for et vandområde, projektet har til formål at undersøge, med henvisning til ID nr. af vandområdet og eventuelle spærringer, som findes i [MiljøGIS VP2](#), under temalagene:

- "VP 2 – indsatsprogram", hvor der vælges alle relevante restaureringer.
- "VP2 – Vandområdenes afgrænsning og typologi" → "Vandområder, Vandløb" hvor der kan findes yderligere oplysninger om ID nr. og afgrænsninger på vandområder

En vejledning i fremsøgning af de relevante vandområder kan findes på Miljøstyrelsens hjemmeside vandprojekter.dk (GIS-vejledning til "MiljøGIS for Vandområdeplanerne 2015-2021").

Vurdering af forundersøgelsesansøgningen

Miljøstyrelsen vurderer ansøgninger om tilskud til forundersøgelse efter følgende kriterier i kriteriebekendtgørelsen:

1. Ansøgningen vedrører ét og kun ét vandområde (dog jf. punkt 3), og skal indeholde alle de indsatser der er fastlagt i regler om indsatsprogrammer^{4,5} inkl. evt. punktbaserede restaureringer.
2. Et vandområde kan dog deles i to strækninger, hvis vandområdet strækker sig over flere kommuner, eller hvis vandområdet indeholder fjernelse af spærringer ved dambrug, vandkraftværker, vandmøller, der naturligt vil virke som en opdeling af et vandområde (se mere herom i det følgende). Et vandområde kan også deles op i to, hvis det dækker en samlet vandløbsstrækning på mere end 10 km.
3. Det er muligt, at søge om flere vandområder samlet, i én ansøgning, når disse fysisk støder op til hinanden. I det tilfælde tages der udgangspunkt i en samlet omkostningseffektivitet baseret på de enkelte vandområders referenceværdi.
4. Forundersøgelsen er omkostningseffektiv, jf. de vejledende referenceværdier i kriteriebekendtgørelsen. Et ansøgt beløb til forundersøgelse på mere end 1,5 gange referenceværdien anses ikke for omkostningseffektivt (se mere under punktet *Omkostningseffektivitet og 'Betydelig effekt'* i dette afsnit).
5. Forundersøgelsen skal gøre det muligt at vurdere, om projektet vil opfylde kriterierne i kriteriebekendtgørelsen.

Krav til indholdet af forundersøgelsen

Forundersøgelsen skal som minimum indeholde:

- Budget for forundersøgelse af det samlede vandløbsrestaureringsprojekt.
- Oplysninger om projektets samlede finansiering, herunder egenfinansiering.
- Fastsættelse og vurdering af projektets referenceværdi og omkostningseffektivitet.

⁴ Bekendtgørelse nr. 1521 af 15/12/2017 om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter udstedt med hjemmel i § 19, stk. 1, i lov om vandplanlægning.

⁵ Hvis projektet vedrører fjernelse af spærringer, kan der kun gives tilsagn til udpegede spærringer, som fremgår af MiljøGIS VP2, under temalaget "Indsats. Fjernelse af fysiske spærringer".

- En redegørelse for, hvilke vandløbsrestaureringer, projektet har til formål at gennemføre i vandområderne, med reference til bekendtgørelse om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter.
- En overordnet redegørelse for de anlægstekniske muligheder eller et detailprojekt, med beskrivelse af, hvordan projektet lever op til kriterierne, herunder:
 - Information om sammensætningen af det fremtidige bundsubstrat, dvs. komponenter - f.eks. dødt ved, sten, grus -, kornstørrelse og blandingsforhold.
 - Brinkanlæg ved etablering af nye vandløbsstrækninger.
 - Faldet på nye vandløbsstrækninger.
 - Genslyngningens meanderlængde på nye vandløbsstrækninger.
 - Maksimalvandføringen og tilpasning af sandfang ved etablering af sandfang.
 - Middelvandføringen og tilpasning af dimensionerne til middelvandføring ved etablering af okkerrensningsanlæg i forhold til opholdstiden.
 - Vandføring i omløbsstryg.
 - Vandløbsbundens kote på eksisterende og projekterede forhold og i forhold til terræn.
 - Træers placering.

For alle kriterier gælder det, at kommunen, i ansøgningsskemaet, skal forklare, hvis projektet ikke lever op til kriterierne i kriteriebekendtgørelsen.

Forundersøgelsesrapporten skal endvidere indeholde:

- Konsekvenserne af gennemførelse af vandløbsrestaureringsprojektet, herunder:
 - Hvorledes projektet sikrer en forbedring af tilstanden i vandløbet i henhold til de konkrete miljømål, fastlagt i de statslige vandområdeplaner 2015-2021, herunder projektets konsekvenser for passage og/eller gyde- og opvækstforhold for fisk og/eller for anden akvatisk flora og fauna i vandløbet.
 - En oversigt over berørte lodsejere og deres holdning til projektet.
 - Beskrivelse af evt. afværgeforanstaltninger.
 - En oversigt over tekniske anlæg i projektområdet, og hvordan disse påvirkes.
 - En beskrivelse af om vandløbet er omfattet af handleplaner for truede fiskearter, eller om vandløbet ligger i et Natura 2000-område, hvor vandløbsfauna indgår i udpegningsgrundlaget.
 - En beskrivelse af muligheden for at dambrugserhverv kan videreføres eller omlægges inden for projektområdet under hensyn til miljøpåvirkningen, hvis restaureringsprojektet berører dambrug.
 - Et kort eller tegning, der viser det nuværende og det projekterede fremtidige vandløbsforløb ved etablering af nye vandløbsstrækninger.
 - En oversigt over, hvilke regler gennemførelsen af projektet er omfattet af, og en vurdering af muligheden for at opnå de nødvendige myndighedstilladelser.

Ved lodsejerinddragelse bør inddragelsen ske så tidligt som muligt i processen, således at lodsejernes idéer og ønsker kan inddrages i det omfang, de er relevante i forbindelse med gennemførelsen af restaureringen og en omkostningseffektiv realisering af formålene hermed.

Gennemførelse af vandløbsrestaureringsprojekter

Tilskud til gennemførelse af vandløbsrestaurering kan kun omfatte projekter, der lever op til bestemmelserne i kriteriebekendtgørelsen.

OBS! Hvis der er opnået tilsagn om tilskud til et forundersøgelsesprojekt, kan kommunen først søge om tilsagn til gennemførelse af det tilhørende gennemførelsesprojekt, når forundersøgelsen er afsluttet, og Miljøstyrelsen har fremsendt en udtalelse om gennemført forundersøgelse til kommunen.

Krav til ansøgning om gennemførelse

Ved ansøgning om gennemførelse skal du redegøre for, hvordan projektet vil leve op til kriterierne i kriteriebekendtgørelsen.

En ansøgning om gennemførelse skal som minimum indeholde:

- En redegørelse for, hvilke vandløbsrestaureringer i ét vandområde, projektet har til formål at gennemføre, dvs.:
 - Alle restaureringer *inden for* vandområdet.
Samt eventuelle okkerrensingsanlæg eller sandfang *uden for* vandområdet (læs mere om vandområder i afsnit 10. *Vandområder*).
 - Når projektet vedrører fjernelse af spærringer, kan der kun gives tilsagn til udpegede spærringer, som fremgår af [MiljøGIS VP2](#), under temalaget "Indsats. Fjernelse af fysiske spærringer".
- Henvisning til vandområdets og eventuelle spærringers ID nr., som findes i [MiljøGIS VP2](#), under temalagene:
 - "VP 2 – indsatsprogram", hvor der vælges alle relevante restaureringer.
- "VP2 – Vandområdernes afgrænsning og typologi" → "Vandområder, Vandløb" hvor der kan findes yderligere oplysninger om ID nr. og afgrænsninger på vandområder. På Miljøstyrelsens hjemmeside kan findes en vejledning i fremsøgning af de relevante vandområder (GIS-vejledning til "MiljøGIS for Vandområdeplanerne 2015-2021"). En beskrivelse af, hvordan projektet sikrer en forbedring af forholdene for flora og fauna i vandløbet i henhold til det konkrete miljømål for vandområderne⁶, herunder:
 - Hvordan projektet vil medføre forbedret passage for vandrende fisk og/eller forbedrede opvækst- og gydeforhold for fisk og/eller forbedrede forhold for akvatisk flora og fauna i øvrigt.
 - Hvordan selve udførelsen af projektet underbygger den tilsigtede forbedring af forholdene i vandløbet⁷. Ved udlægning af groft materiale/sten- og gydegrus bør DTU-Aquas vejledning "Sådan laver man en gydebanke rigtigt" generelt følges, og størrelsen og mængden af sten skal tilpasses de naturgivne betingelser.
- En beskrivelse af selve anlægsprojektet.
- Ved anlæg af nye vandløbsstrækninger i forbindelse med fjernelse af spærringer eller genåbning af rørlagte strækninger beskrives fald og anlæg, samt om vandområdeplanernes kriterier til sikring af kontinuitet og om faunapassageudvalgets anbefalinger generelt er fulgt.
- Beskrivelse af evt. afværgeforanstaltninger.
- Beskrivelse af tekniske anlæg i projektområdet, og hvordan disse påvirkes.
- En oversigt over berørte lodsejere og deres holdning til projektet.
- En oversigt over, hvilke regler gennemførelsen af projektet er omfattet af, og om de nødvendige myndighedstilladelser er opnået.
- Budget for etablering af projektet. Hvis prisen overstiger 1,5 x referenceværdien, anses gennemførelsesprojektet for ikke at være omkostningseffektivt (se dog punktet *Omkostningseffektivitet og 'betydelig effekt'* i dette afsnit).
- Oplysninger om projektets samlede finansiering, herunder eventuel kommunal egenfinansiering.
- En beskrivelse af om vandløbet er omfattet af handleplaner for truede fiskearter eller om vandløbet ligger i et Natura 2000-område, hvor vandløbsfauna indgår i udpegningsgrundlaget.
- Hvis dambrug indgår i restaureringsprojektet, skal muligheden for at dambrugserhverv kan videreføres eller omlægges inden for projektområdet under hensyn til miljøpåvirkningen, beskrives.

Hvis der er meddelt tilsagn om tilskud til forundersøgelse, skal forundersøgelsesrapporten vedlægges ansøgning om gennemførelse af vandløbsrestaureringsprojekt. Er der beskrevet flere mulige løsninger i forundersøgelsesrapporten er det afgørende at den valgte løsning er tydelig markeret og forklaret.

⁶ Jf. bekendtgørelse nr. 1522 af 15/12/2017 om miljømål for overfladevandområder og grundvandsforekomster

⁷ Jf. Kriteriebekendtgørelsen.

Vurdering af gennemførelsesansøgningen

Miljøstyrelsen vurderer ansøgninger om tilskud til gennemførelse efter følgende kriterier i kriteriebekendtgørelsen:

1. Projektet vedrører vandløbsrestaureringer inden for et vandområde, fastlagt i regler om indsatsprogrammer⁸. Projektet vedrører som udgangspunkt kun ét vandområde. Et vandområde kan også deles op i to, hvis det dækker en samlet vandløbsstrækning på mere end 10 km. Endvidere kan et vandområde deles i to strækninger, hvis vandområdet strækker sig over flere kommuner, eller hvis vandområdet indeholder fjernelse af spærringer ved dambrug, vandkraftværker, vandmøller, der naturligt vil virke som en opdeling af et vandområde (se mere herom i det følgende).
2. Det er muligt, at søge om flere vandområder samlet, i én ansøgning, når disse fysisk støder op til hinanden. I det tilfælde tages der udgangspunkt i en samlet omkostningseffektivitet baseret på de enkelte vandområders referenceværdi.
3. Projektet er omkostningseffektivt. Et ansøgt beløb på mere end 1,5 gange referenceværdien for vandområdet anses ikke for omkostningseffektivt (se dog punktet *Omkostningseffektivitet og 'betydelig effekt'* i dette afsnit).
4. Ved udlægning af groft materiale og udskiftning af bundmateriale skal materialet bestå af naturligt bundsubstrat som grus, gydegrus, sten og dødt ved.
5. Ved hævning af vandløbsbunden uden genslyngning skal vandløbsbunden hæves, således at bunden kommer tættere på terræn.
6. Ved åbning af rørlagte strækninger med hævning af bund og med genslyngning eller åbning af rørlagte strækninger med hævning af bund og med udlæg af groft materiale må brinkanlæg ikke være stejlere end 1:1,5. Faldet på strækningen skal være mindst 1 ‰ og højst 10 ‰.
7. Ved åbning af rørlagte strækninger uden hverken hævning af bund eller genslyngning, men med udlægning af groft materiale, må brinkanlæg ikke være stejlere end 1:1,5. Faldet på strækningen skal være mindst 1 ‰ og højst 10 ‰.
8. Ved etablering af træer langs vandløb skal træerne plantes under kronekanten på brinken. Træerne skal være hjemmehørende løvfældende arter og de skal plantes i grupper.
9. Ved genslyngning skal vandløbet genslynges med en meanderlængde på mellem 10 og 14 gange vandløbets bredde. Faldet på vandløbet skal være mindst 1 ‰ og højst 10 ‰, og brinkanlæg må ikke være stejlere end 1:1,5.
10. Ved fjernelse af fysiske spærringer må faldet ikke overstige 10 ‰ og brinkanlæg må ikke være stejlere end 1:1,5. Ved etablering af omløbsstryg dimensioneres stryget således, at der opretholdes mindst 50 % af medianminimumsvandføringen i stryget samtidig med, at der ikke må fjernes mere end 50 % af medianminimumsvandføringen fra stryget.
11. Ved etablering af sandfang skal størrelsen af sandfanget være tilpasset maksimalvandføringen i vandløbet.
12. Ved etablering af okkerrensingsanlæg skal anlægget dimensioneres således, at opholdstiden vil være mindst 10 timer ved middelvandføring.

Det skal bemærkes, at kriterie nr. 10 ikke ændrer gældende lovbestemmelser, herunder vandforsyningsloven. Kriteriet gælder alene for tilskudsadministrationen og kan ikke lægges til grund ved administration af anden lovgivning.

Kriterierne nr. 6, 7 og 10, 1. pkt. (angående kriteriet *Ved fjernelse af fysiske spærringer må faldet ikke overstige 10 ‰ og brinkanlæg må ikke være stejlere end 1:1,5*) kan fraviges under henvisning til konkrete naturmæssige, landskabelige, bygningsmæssige eller kulturhistoriske forhold samt væsentlig infrastruktur.

⁸ Bekendtgørelse nr. 1521 af 15/12/2017 om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter udstedt med hjemmel i § 19, stk. 1, i lov om vandplanlægning

Ydermere er der mulighed for fravigelse af kriteriet i § 7, stk. 1, nr. 10, 2. pkt. (om dimensionering af omløbsstryg) (ændres ifht. den nye kriteriebekendtgørelse). Fravigelse kan ske i særlige tilfælde i vandløb med naturlig stor variation i vandføringer over året, når Miljøstyrelsen vurderer, at det er forsvarligt i forhold til at sikre kontinuiteten i det pågældende vandløb, og hvis projektet fortsat sikrer varetagelsen af formålet med kommunale projekter vedrørende vandløbsrestaurering.

Muligheden for fravigelse af kriterier om dimensionering af omløbsstryg vil gøre det muligt i højere grad at tilgodese lokale hensyn. Det er fortsat en forudsætning, at der i overensstemmelse med indsatsprogrammet for vandområdeplanerne 2015-2021 sikres passage i vandløbet for bl.a. fisk og smådyr, og at der kan opnås god økologisk tilstand.

Opmærksomhedspunkter vedrørende kriterieoverholdelsen

Ved genslyngning fordrer kriterie 9 i ovennævnte, at vandløbet genslynges med en meanderlængde på mellem 10 og 14 gange vandløbets bredde. Det præciseres at bredden, som beregningen af meanderlængden foretages ud fra, er den *fremtidige* bredde.

Ved åbning af rørlagte strækninger med hævning af bund og med genslyngning eller åbning af rørlagte strækninger med hævning af bund og med udlæg af groft materiale indeholder kriterie 6 to alternativer: enten foretages hævning af bund med genslyngning eller hævning af bund og udlægning af groft materiale. Vær opmærksom på, at hvis røråbningen indebærer genslyngning, skal den genslyngede strækning etableres med en meanderlængde på mellem 10 og 14 gange den fremtidige bredde, jf. ovenstående punkt. Hvis det ikke er muligt, og kriteriet ikke kan fraviges i henhold til kriteriebekendtgørelsen kan åbning af rørlagte strækninger med hævning af bund og med udlæg af groft materiale anvendes.

Ved ansøgning om tilskud til okkerrensingsanlæg bliver referenceværdien, som indgår i beregningen af projektets omkostningseffektivitet, beregnet på baggrund af referenceværdien for 1 okkerrensingsanlæg. Herefter gælder det som de øvrige restaureringer, at tilsagnshaver doserer virkemidlet i forhold til, hvad der er nødvendigt for at opnå miljømålet for vandområdet. Dvs. der må gerne i forbindelse med projektet anlægges flere okkerrensingsanlæg, hvis det i projektbeskrivelsen er vurderet nødvendigt. Vær også opmærksom på, at kommunen ansøgningskemaet skal angive typologien for det/de vandløb, hvor projektets okkerrensingsanlæg placeres, hvilket kan afvige fra vandområdets typologi.

Ved ansøgning om tilskud til sandfang bliver referenceværdien, som indgår i beregningen af projektets omkostningseffektivitet, beregnet på baggrund af referenceværdien for maks. 2 sandfang. Der kan dog kun beregnes på 2 sandfang pr. vandområde, hvis der faktisk indgår etablering af to eller flere sandfang i projektet. Derefter gælder det som de øvrige restaureringer, at tilsagnshaver doserer virkemidlet i forhold til, hvad der er nødvendigt for at opnå miljømålet for vandområdet. Dvs. der må gerne i forbindelse med projektet anlægges flere sandfang, hvis det i projektbeskrivelsen er vurderet nødvendigt. Vær også opmærksom på, at i ansøgningskemaet skal der angives typologien for det/de vandløb, hvor projektets sandfang placeres, hvilket kan afvige fra vandområdets typologi.

Bilag 1, tabel 1 viser i oversigtlig form, hvilke kriterier de forskellige restaureringer skal leve op til.

Arkæologiske forundersøgelser

I forbindelse med ansøgning om tilskud til gennemførelse af et vandløbsrestaureringsprojekt, kan der søges om tilskud til udførelse af en arkæologisk forundersøgelse. Se mere ved at klikke på [linket Arkæologiske undersøgelser](#).

Detailprojektering

Det er muligt at søge om tilskud til detailprojektering, og kommunen kan vælge, om detailprojektet skal være indeholdt i forundersøgelsen eller gennemførelsesprojektet.

Detailprojekt i forundersøgelsesprojektet

Der er to sæt referenceværdier til vandløbsrestaureringsprojekter opdelt efter, om der søges om tilskud til forundersøgelse med eller uden detailprojektering.



Vælger du at lægge detailprojektet i forbindelse med forundersøgelsen, er det et krav, at du foretager en vurdering af, om et evt. gennemførelsesprojekt vil kunne etableres omkostningseffektivt og leve op til kriterierne i kriteriebekendtgørelsen. Du skal foretage denne vurdering efter selve forundersøgelsesdelen og inden udførelse af detailprojekteringen. Vurderingen skal være skriftlig og indgå i den forundersøgelsesrapport, der senere indsendes.

Hvis forundersøgelsen viser, at det foreslåede projekt ikke er omkostningseffektivt vil detailprojektet ikke være tilskudsberettiget. Du kan evt. foreslå et alternativt projekt end det beskrevne i forundersøgelsesrapporten, og dermed vil det være muligt at fortsætte med detailprojektering, hvis du vurderer, at et andet og billigere projekt vil leve op til kriteriebekendtgørelsen.

Vælger du således at lade detailprojektet indgå i forundersøgelsen, kan du med fordel opdele forundersøgelsen i to faser:

Fase 1: Hvis forundersøgelsen i denne fase viser, at projektet er realiserbart og i øvrigt er omkostningseffektivt i forhold til kriteriebekendtgørelsens referenceværdi, så kan rådgiver efter aftale fortsætte med fase 2. I modsat fald stopper arbejdet med forundersøgelsen efter fase 1, og du kan søge udbetaling af tilskud til den del alene.

Fase 2: Detailprojektering, udbud og indgåelse af aftale med entreprenør. Herefter søges tilskud hjem til hele tilsagnsbeløbet.

Opdelingen i faser kan med fordel afspejles i dit udbudsmateriale og din aftale/kontrakt med rådgiver.

For både forundersøgelse med detailprojektering og forundersøgelse uden detailprojektering gælder det, at forundersøgelsen kan afsluttes inden, at forundersøgelsen er fuldt tilvejebragt, hvis de indledende registreringer viser, at projektet ikke bør gennemføres; f.eks. hvis en spærring ikke eksisterer.

Bemærk dog, at du ved anmodning om undtagelse for at gennemføre en restaurering i alle tilfælde skal kontakte Miljøstyrelsen.

Detailprojekt i gennemførelsesprojektet

Vælger du at lægge detailprojektet i etableringen, skal du være opmærksom på, at det kun er tilskudsberettiget, hvis gennemførelsesprojektet gennemføres i sin helhed.

Omkostningseffektivitet og 'betydelig effekt'

Det er et kriterie for tilskud til vandløbsrestaureringsprojekter, at projektet er omkostningseffektivt. I kriteriebekendtgørelsen er der et bilag med vejledende referenceværdier, som er udgangspunkt for Miljøstyrelsens vurdering af omkostningseffektiviteten af alle ansøgninger, både forundersøgelser og gennemførelser.

Kriteriet med omkostningseffektivitet er indført for at sikre den bedste forvaltning af og størst mulige målopfyldelse pr. anvendt krone. Omkostningseffektiviteten udregnes som summen af statslige midler, EU-midler og evt. egenfinansiering fra kommunen.

I vandløbsrestaureringssammenhæng er størst mulig målopfyldelse lig med længst mulig strækning med målopfyldelse eller længst mulig opstrøms strækning, fordi det er biologisk relevant at vurdere prisen i forhold til den strækning, der åbnes op til.

Du skal være opmærksom på, at vurderingen af omkostningseffektivitet ikke er en vurdering af, om et projekt som sådan er korrekt budgetteret. Generelt vil et forholdsvis dyrt projekt, der åbner til en kort opstrøms strækning, vurderes som værende ikke-omkostningseffektivt. Det også udtryk for, at der skal være proportionalitet mellem pris og effekt.

Et projekt anses som værende ikke-omkostningseffektivt, hvis omkostningseffektiviteten overstiger strækningens referenceværdi med mere end 1,5 gange. Dette kan dog fraviges i to tilfælde:

- 1) Det projekt, der forundersøges eller etableres, vedrører fjernelse af en spærring ved et dambrug, som nedlægges efter frivillig aftale mellem kommunen og dambruget, og hvor kommunen tidligere har fået tilsagn om tilskud efter en statslig tilskudsordning til opkøb af retten til opstemning af vandløbet.
- 2) En gennemførelse af projektet vil have *betydelig effekt* i forhold til formålet med tilskudsordningen.

Alle projekter, der indstilles til tilsagn om tilskud, forventes at bidrage til opnåelse af de konkrete miljømål, der er fastlagt for indsatsen dvs. at projekternes gennemførelse forbedrer de fysiske forhold i eller i tilknytning til vandområderne.

Når kommunen derfor skal begrunde, om et vandløbsrestaureringsprojekt, hvor det ansøgte beløb er højere end 1,5 gange vandområdets referenceværdi, har *betydelig effekt*, skal kommunen lave en konkret vurdering af, om gennemførelsen af projektet restaurerer eller skaber passage til en helt særlig vandløbsstrækning eller tilgodeser nogle helt særlige biologiske eller naturmæssige forhold. Begrundelsen skal indgå i ansøgningen. Miljøstyrelsen vurderer tilskudsansøgninger, der umiddelbart ikke er omkostningseffektive, efter nedenstående vejledende retningslinjer:

- Vandområdet indeholder restaureringer, der ved gennemførelse sikrer faunapassage til mindst ca. 10 km opstrøms liggende målsat vandløb.
- Der er tale om den sidste vandområde med indsats i et vandløbssystem, hvor flere indsatser tidligere er gennemført, og hvor gennemførelse af projektet vil sikre de mål, der er beskrevet i kriteriebekendtgørelsen, på mindst 10 km målsat vandløb udover længden på det pågældende vandområde. Gennemførelsen af projektet skal således have betydning for, at en større del af vandløbssystemet kan opnå målopfyldelse - baseret på ansøgers foreliggende oplysninger.
- Vandområdet vil ved gennemførelse af projektet udgøre den eneste potentielle gydestrækning i vandløbssystemet eller åbne op til det eneste gydevandløb/strækning i vandløbssystemet- baseret på ansøgers foreliggende oplysninger.
- Vandområdet eller dele af denne ligger i et Natura 2000-område, og projektet vil understøtte målopfyldelse (gunstig bevaringsstatus) i forhold til udpegningsgrundlaget for området – dvs. hvis der eks. er vandløbsfauna (f.eks. odder og snæblen), vandranke eller vandløbsnaturtyper på udpegningsgrundlaget.

9. Tilskuddets størrelse og projektets finansiering

Fiskeristyrelsen kan give tilsagn om tilskud på 100 % af de samlede, tilskudsberettigede udgifter i projektet.

Fiskeristyrelsens tilskud til projekterne finansieres delvist af EU (75 pct.) via Den Europæiske Hav- og Fiskerifond og delvist af nationale midler (25 pct.).

Eksempler på beregning af tilskud:

I tilsagnet har vi godkendt de tilskudsberettigede udgifter til 400.000 kr., og du har fået tilsagn om tilskud på max. 400.000 kr.

- Det viser sig, at projektet bliver **billigere** end forventet på tilsagnstidspunktet, idet de godkendte tilskudsberettigede udgifter på udbetalingstidspunktet er 396.000 kr. Du får udbetalt 396.000 kr., da vi kun kan give tilskud til faktiske udgifter og maksimalt tilsagnsbeløbet.
- Det viser sig, at projektet bliver **dyrere** end forventet på tilsagnstidspunktet. F.eks. koster projektet 404.000 kr. Du får udbetalt 400.000 kr. Tilskuddet kan ikke forhøjes, selv om projektet bliver dyrere. Du skal være opmærksom på, at et dyrere projekt kan ændre på projektets omkostningseffektivitet på udbetalingstidspunktet, hvilket kan få indflydelse på tilskudsberettigelsen, hvis omkostningseffektiviteten overstiger strækningens referenceværdi med mere end 1,5 gange.

Udbetalingen på det maksimale tilsagnsbeløb forudsætter, at vi kan godkende udgifterne som tilskudsberettigede, og at betingelserne for tilsagn er opfyldt.

Det er vigtigt, at I redegør for hele projektets finansiering i ansøgningen.

Den samlede finansiering af et projekt må ikke overstige projektets samlede udgifter. Det betyder, at hvis der i løbet af projektet kommer uforudsete udgifter, fx at der findes nogle uforudsete udfordringer under entreprenør arbejdet, kan Fiskeristyrelsen ikke give tilskud til de udgifter, der er forbundet hermed, da udgiften ikke var kendt på ansøgningstidspunktet. Kommunen må selv betale udgiften, eller søge andre midler til at finansiere udgiften. Dette skal meddeles Fiskeristyrelsen i kommunens anmodning om udbetaling, og skal inkluderes i

Miljøstyrelsens beregning af omkostningseffektivitet, såfremt de uforudsete udgifter er af en størrelse, så de fordrer anmodning om godkendelse af projektændringer, jf. vejledningens kapitel 24.

Egenfinansiering

Hvis kommunen bidrager med egenfinansiering til projektets finansiering, skal dette oplyses under finansiering i ansøgningsskemaet. Miljøstyrelsen skal have den oplysning for at kunne inkludere kommunens egenfinansiering i udregningen af projektets omkostningseffektivitet.

Andre offentlige tilskud herunder EU-tilskud

Du kan ikke få tilskud til udgifter, som du får andet offentligt tilskud herunder EU-tilskud til under en anden ordning eller på anden måde.

10. Vandområder

Et vandløbsrestaureringsprojekt består som udgangspunkt af ét og kun ét vandområde med alle strækningbaserede og/eller punktbaserede restaureringer.

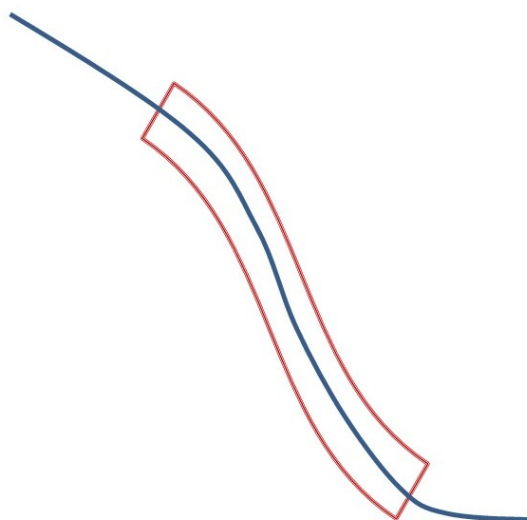
De restaureringstyper, som i Vandområdeplanerne 2015-2021 er angivet for det enkelte vandområde, skal ikke nødvendigvis gennemføres på hele vandområdets længde. Det er op til kommunen at dosere restaureringstypen. Doseringen af den enkelte restaureringstype skal være tilstrækkelig til, at det konkrete miljømål for vandområdet bliver opfyldt.

De forskellige restaureringstyper kan ikke nødvendigvis udføres på samme lokalitet, men der er mulighed for at kombinere visse restaureringstyper på samme lokalitet. Oversigt med kombinationsmuligheder findes i *Bilag 1*, tabel 2.

I det følgende vil de forskellige ansøgningsmuligheder blive gennemgået nærmere.

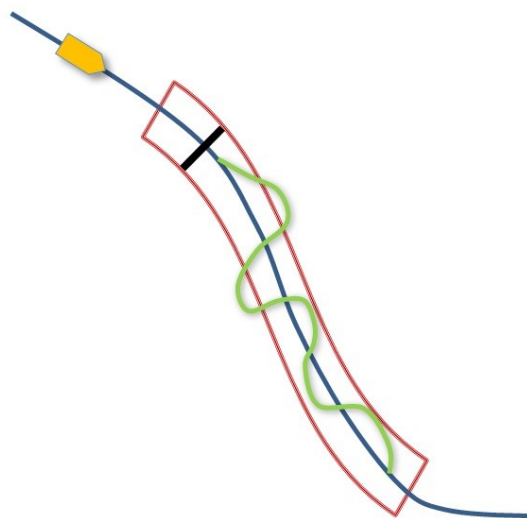
Vandområde

Et vandområde er en given strækning og længde på et vandløb. Vandområderne er udpegede og målsatte strækninger af vandløbene i vandområdeplanerne og er tildelt et ID nr. Et vandområde kan se sådan ud (fig. 1):



Figur 1: Et vandløb med vandområde udpeget til vandløbsrestaurering vises i eksemplet med rød markering.

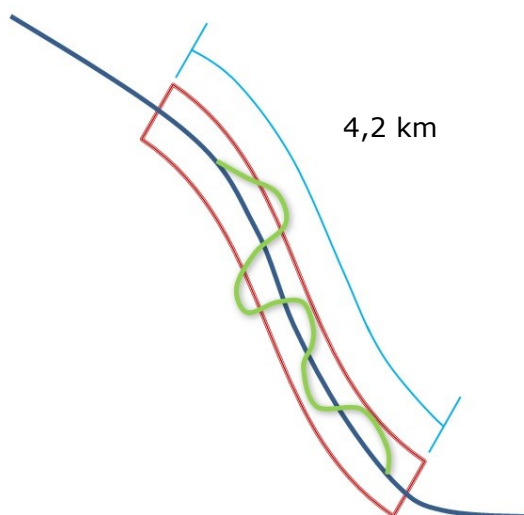
Inden for samtlige vandområder er der en andel, der er udpeget til vandløbsrestaurering. Det er inden for disse vandområder, at vandløbsrestaurerings-projekterne skal foregå, og hvor de strækningsbaserede og punktbaserede restaureringer skal anvendes. Nogle punktbaserede restaureringer (okkeranlæg og sandfang) kan dog ligge uden for en vandområde (fig. 2).



Figur 2: Vandløb med vandområde. I eksemplet er der i vandområdeplanerne angivet, at der skal ske en genslyngning (grøn), fjernes en spærring (sort lodret streg) og etableres et okkerrensingsanlæg (gul) uden for selve vandområdet.

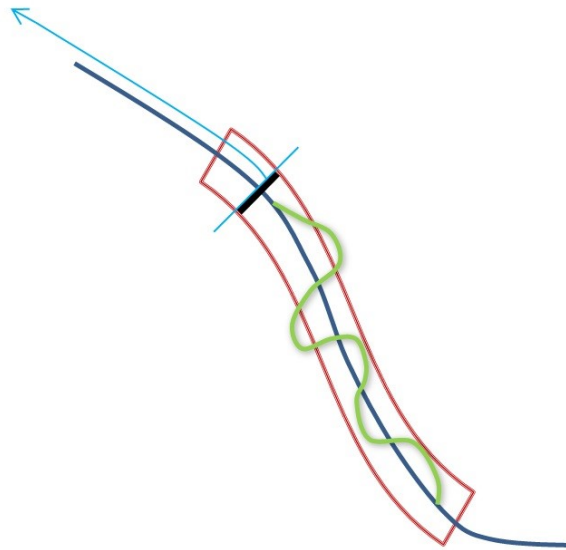
Hvordan udregnes vandområdets referenceværdi for et vandløbsrestaureringsprojekt?

Referenceværdien for vandområdestrækning udregnes ved at gange længden af hele vandområdets strækning med de fastsatte referenceværdier pr. km, som fremgår af bilag 1 i kriteriebekendtgørelsen.



Figur 3: Vandområde med længdeangivelse, som ganges med referenceværdien pr. km. for at fastsætte projektets samlede omkostningseffektivitet.

Og hvis der findes punktbaserede restaureringer i tilknytning til vandområdets, bliver referenceværdien hertil lagt oven i referenceværdien for restaureringstyperne inden for vandområdets (fig. 4).



Figur 4: Vandområde indeholdende 2 restaureringstyper, nemlig genslyngning (større strækningsbaseret restaurering) og fjernelse af fysisk spærring (punktbasert restaurering). Referenceværdien for spærringen udregnes på baggrund af den opstrøms strækning jf. MiljøGIS.

Eksempler på fastsættelse af vandområdets referenceværdi

De vejledende referenceværdier for restaureringstyperne fremgår af bilag 1 i kriteriebekendtgørelsen⁹.

Eksempel 1

Forudsætninger

- Der søges om tilskud til etablering inkl. detailprojektering.
- Vandområdet er 4,2 km lang og ligger i et type 1 vandløb.
- Der findes 2 restaureringstyper i tilknytning til vandområdet: 'Genslyngning' (større strækningsbaserede restaurering), og 'Fjernelse af fysisk spærring' med en opstrøms længde på 6,7 km. jf. MiljøGIS.

Genslyngningens referenceværdi findes ved at gange længden af vandområdet (4,2 km) med referenceværdien for vandløbsrestaureringsgruppen *Større restaureringer* for type 1 vandløb, inkl. detailprojektering (68.000kr./km)

Spærringens referenceværdi udregnes ved at gange den opstrøms længde (6,7 km, som er fundet vha. informationsfunktionen i MiljøGIS) med referenceværdien for Fjernelse af fysiske spærringer (46.750 kr./km opstrøms strækning)

Disse to værdier lægges sammen til en samlet referenceværdi.

Projektets referenceværdi: $(4,2 \text{ km} \times 68.000 \text{ kr./km}) + (6,7 \text{ km} \times 46.750 \text{ kr./km}) = 598.825 \text{ kr.}$

Projektet vurderes som omkostningseffektivt, hvis det ansøgte beløb er under $598.825 \text{ kr.} \times 1,5 = 898.237,50 \text{ kr.}$

⁹ Der tages i eksemplet forbehold for justeringer af referenceværdierne angivet i kriteriebekendtgørelsens bilag 1.

Eksempel 2

Forudsætninger

- Der søges om tilskud til gennemførelse uden detailprojektering.
- Vandområdet ligger i type 2 vandløb.
- Der findes 1 restaureringstype i tilknytning til vandområdet: 'Sandfang' (punktbaseret restaurering).
- I projektbeskrivelsen er angivet en løsning med etablering af 3 sandfang i tilløb til vandområdet. Tilløbene er type 1 vandløb.

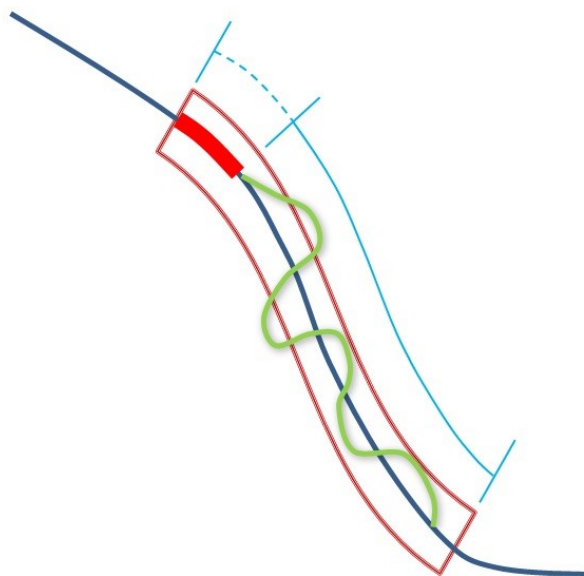
Referenceværdien for sandfang i type 1 vandløb skal anvendes. Projektets referenceværdi kan beregnes for maks. 2 sandfang.

Projektets referenceværdi: $(2 \times 24.000 \text{ kr./stk.}) = 48.000 \text{ kr.}$

Projektet vurderes som omkostningseffektivt, hvis det ansøgte beløb er under $48.000 \text{ kr.} \times 1,5 = 72.000 \text{ kr.}$ Der gives tilsagn til etablering af 3 sandfang med den pågældende projektøkonomi såfremt projektet lever op til betingelser for tilsagn.

Hvis der tidligere er opnået tilsagn til en VP 1 indsats i vandområdet

Det kan i nogle tilfælde være muligt, at et allerede etableret vandløbsrestaureringsprojekt fra den tidligere VP1-periode er beliggende inden for vandområdet. Da der ikke kan opnås tilskud til de samme projekter to gange, skal du i ansøgningen oplyse, hvor lang den strækning er, som tidligere har opnået tilsagn. Denne længde vil blive fratrukket vandområdets længde og referenceværdien vil blive udregnet på baggrund af den tilbageværende længde (fig. 5).



Figur 5: Vandområde, hvor der tidligere er gennemført en vandløbsrestaurering (fed rød markering).

Er der f.eks. i en tidligere VP 1 indsats udlagt gydegrus i tempier ud over en længere strækning, er det stadig den samlede længde af restaureringen, der skal fratreges vandområdets længde.

Opdeling af vandområder:

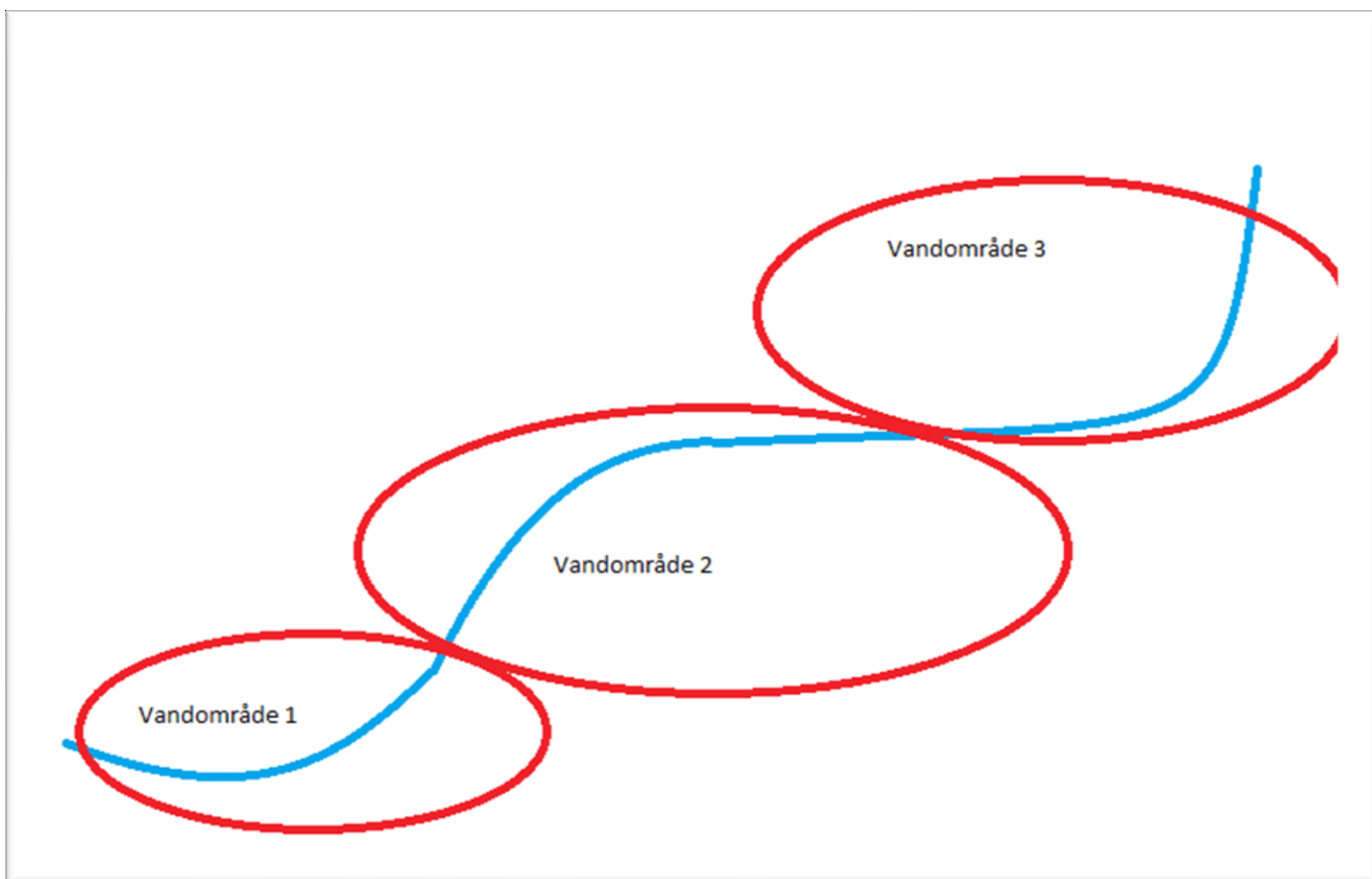
Et vandområde kan deles i to strækninger hvis vandområdet dækker en samlet vandløbsstrækning på mere end 10 km, hvis vandområdet strækker sig over flere kommuner, eller hvis vandområdet indeholder større indsatser fx fjernelse af spærringer ved dambrug,

vandkraftværker, vandmøller.

Sammenlægning af vandområder:

Vandområder, der fysisk støder op til hinanden kan med fordel lægges sammen og søges samlet i ansøgning om tilskud til forundersøgelse eller gennemførelse. Sammenlægningen kan ske uafhængigt af typologi for vandløbet og for kategorien af vandløbsrestaureringen. Omkostningseffektiviteten udregnes som den samlede omkostningseffektivitet baseret på de enkelte vandområders referenceværdi.

Eksempel 1: Der er udpeget flere vandområder i samme vandløbssystem, som ligger i umiddelbar forlængelse af hinanden. Af forskellige årsager kan der med fordel søges om tilsagn til vandområderne på samme tid og i én ansøgning



Vandområde 1 er 1,70 km, typologi 1, mindre strækningsbaseret restaurering.
Vandområde 2 er 3,60 km, typologi 1, større strækningsbaseret restaurering.
Vandområde 3 er 2,50 km, typologi 1, mindre strækningsbaseret restaurering.
Vandområdernes samlede længde er $1,7 + 3,6 + 2,5 = 7,80$ km

Referenceværdien for forundersøgelse uden detailprojektering:

Vandområde 1: $9.000 \text{ kr./km} \times 1,70 \text{ km} = 15.300 \text{ kr.}$
Vandområde 2: $12.000 \text{ kr./km} \times 3,60 \text{ km} = 43.200 \text{ kr.}$
Vandområde 3: $9.000 \text{ kr./km} \times 2,5 \text{ km} = 22.500 \text{ kr.}$

Vandområdernes samlede referenceværdi: 81.000 kr.

Eksempel 2:

Vandområde 1 er 1,70 km, typologi 2, mindre strækningsbaseret restaurering.
Vandområde 2 er 3,60 km, typologi 1, større strækningsbaseret restaurering.

Vandområde 3 er 2,50 km, typologi 1, mindre strækingsbaseret restaurering.
Vandområdernes samlede længde er $1,7 + 3,6 + 2,5 = 7,80$ km

Referenceværdien for forundersøgelse uden detailprojektering:

Vandområde 1: $15.000 \text{ kr./km} \times 1,70 \text{ km} = 25.500 \text{ kr.}$

Vandområde 2: $12.000 \text{ kr./km} \times 3,60 \text{ km} = 43.200 \text{ kr.}$

Vandområde 3: $9.000 \text{ kr./km} \times 2,5 \text{ km} = 22.500 \text{ kr.}$

Vandområdernes samlede referenceværdi: 91.200 kr.

Omkostningseffektiviteten beregnes som forholdet mellem det ansøgte beløb og referenceværdien.

For fastsættelse af referenceværdien for punktbaserede restaureringer, er i udgangspunktet fortsat indsatsen for de enkelte vandområder plus vandområdernes samlede referenceværdi for de strækingsbaseret restaureringer.

11. Afgørelse om tilsagn om tilskud eller afslag, herunder prioritering

Afslag og delvist afslag

Fiskeristyrelsen træffer afgørelse om tilsagn eller afslag på ansøgning om tilsagn om tilskud på grundlag af indstilling fra Miljøstyrelsen.

Derudover kan vi give afslag eller delvist afslag til et projekt, hvis vi vurderer, at:

- De påkrævede oplysninger i ansøgningen er ikke afgivet.
- Ansøgningen ikke er tilstrækkeligt oplyst.
- Projektet ikke bidrager til opfyldelse af formålet med ordningen.
- Det ansøgte projekt eller investering ikke er tilstrækkelig set i forhold til projektets samlede udgifter.
- Projektet ikke er tilskudsberettiget.
- Du har givet urigtige eller vildledende oplysninger eller har fortiet oplysninger af betydning for sagens afgørelse.
- De bevillingsmæssige rammer er opbrugte.
- Udgifterne ikke er tilskudsberettigede.
- De anslåede udgifter ikke er rimelige.

Prioritering af projekter og pointsystem

Ansøgninger om tilskud til forundersøgelse af kommunale projekter vedrørende vandløbsrestaurering prioriteres efter bedste omkostningseffektivitet og forud for ansøgninger om etablering af kommunale projekter vedrørende vandløbsrestaurering.

Ansøgninger om tilskud til etablering af kommunale projekter vedrørende vandløbsrestaurering prioriteres efter følgende prioriteringskriterier:

- 1) Omkostningseffektivitet.
- 2) Muligheden for, at dambrugserhverv kan videreføres eller omlægges inden for projektområdet under hensyn til miljøpåvirkningen.
- 3) Vandløb omfattet af nationale handleplaner for truede fiskearter, eller vandløb i Natura 2000-områder, hvor vandløbsfauna indgår i udpegningsgrundlaget.
- 4) Projektets virkning i forhold til forbedrede forhold for fiskebestandene i vandløbet, der medvirker til opnåelse af det konkrete miljømål, fastlagt i de vedtaget statslige vandområdeplaner 2015-2021.

Der gives point for hvert af de ovennævnte kriterier. Kriterie nr. 1, indgår i afvejningen med 40 %. Kriterierne i nr. 2-4, indgår i afvejningen med hver 20 %.

Såfremt flere ansøgninger opnår samme antal point, prioriteres ansøgningerne efter omkostningseffektivitet.

12. Hvilke udgifter kan du få tilskud til

Udgifterne skal være nødvendige for at gennemføre projektet, og de skal være direkte relateret til projektaktiviteterne og til gennemførelse af projektet.

Det er dit ansvar at redegøre for dette i ansøgningen. Du skal derfor udspecificere alle udgifter, når du søger tilsagn om tilskud. Det betyder, at du skal beskrive og forklare udgiftsposterne i detaljer.

Nødvendige udgifter er udgifter, uden hvilke projektet eller projektaktiviteterne ikke kan gennemføres.

Udgifterne skal være **direkte relateret til projektet**, som eksempel kan nævnes udlægning af grus og gydegrus.

Vi kan kun udbetale tilskud til udgifter, som er **afholdt** af tilsagnshaver inden for projektperioden, som starter, når man har modtaget kvittering for ansøgning om tilskud, der indeholder en igangsætningstilladelse. En udgift er afholdt, når varen er leveret eller arbejdet/ydelsen er udført, og leverandøren har udstedt en faktura til tilsagnshaver. Undtaget er dog udgifter til detailprojekter, der kan afholdes før ansøgningstidspunktet fx såfremt det er nødvendigt for at indhente to tilbud på leverandørydelser. Modtager man tilsagn om tilskud, vil udgifter til detailprojekter afholdt før ansøgningstidspunktet således være tilskudsberettigede.

Bemærk dog, at udgifter til detailprojekter gennemført som led i et forundersøgelingsprojekt ikke er tilskudsberettigede, såfremt forundersøgelsen viser, at projektet ikke er omkostningseffektivt. Dette gælder også, selvom detailprojektet er gennemført før, der ansøges om tilskud til en forundersøgelse.

Udgifter er kun tilskudsberettigede, hvis de er **betalt** af tilsagnshaver tidligst efter, at tilsagnshaver har modtaget kvitteringsbrevet for, at ansøgningen er modtaget, og hvis udgifterne er **betalt** af tilsagnshaver, inden ansøgning om udbetaling af tilskud sendes til Fiskeristyrelsen (jf. dog ovenfor om udgifter til detailprojekter). Udgifter skal betales fra en konto, der tilhører tilsagnshaver.

Hvis to eller flere kommuner går sammen om et projekt, kan den projektansvarlige kommune (tilsagnshaver) få dækket de tilskudsberettigede udgifter i relation til løn til tilsagnshavers personale og overhead. Den/de deltagende kommuner skal derimod medtage deres udgifter til personaleløn, overhead og rejseudgifter som udgifter til konsulenter i budgettet.

Oversigt over tilskudsberettigede udgifter

De tilskudsberettigede udgifter kan omfatte udgifter til:

1. Overhead (Se afsnit 13. Særligt om løn til personale).
2. Løn til tilsagnshavers personale (se afsnit 13. Særligt om løn til personale).
3. Information og møder
4. Udgifter til konsulenter
5. Udgifter til leje og leasing af udstyr og materialer, hvis det er som led i restaureringsprojektet, og at udgifterne er nødvendige for og direkte relateret til gennemførelsen af projektet.

For projekter vedrørende etablering kan de tilskudsberettigede udgifter også omfatte:

6. Undersøgelser og
7. Anlægsarbejde herunder køb af nye materialer og til nødvendig transport af disse materialer.

Vi kan godkende **andre udgifter** end de ovennævnte som tilskudsberettigede. Det er en betingelse for godkendelse, at vi vurderer, at udgifterne er af væsentlig betydning for at gennemføre projektet.

Arkæologiske forundersøgelser

I forbindelse med ansøgning om tilskud til gennemførelse af et vandløbsrestaureringsprojekt kan der ansøges om tilskud til udførsel af en arkæologisk forundersøgelse. Se mere ved at klikke på [linket Arkæologiske undersøgelser](#).

Rejseudgifter

Der kan kun ydes tilskud til rejseomkostninger til tilsagnshaver og tilsagnshavers personale.

Ved udgifter til **tog, bus, fly og færge** gives kun tilskud til økonomiklasse. Billetter accepteres som gyldig dokumentation for både afholdt og betalt udgift. Ved udbetaling af tilskud skal du kunne dokumentere udgifterne ved kopi af billetter.

Indkvartering og **diæter** registreres efter satsreguleringen for tjenesterejser i staten for det år, hvor udgiften er afholdt. Se Finansministeriets cirkulære om satsregulering for tjenesterejser. Indkvartering skal ske i nærheden af bestemmelsesstedet.

I nævnte cirkulære er hoteldispositionsbeløbet for Danmark er angivet til 1.020 kr. inkl. moms¹⁰. Det er disse satser, vi vurderer som rimelige, og som du skal anvende, når du søger om tilsagn om tilskud. Ved udbetaling af tilskud til hotelophold kan kun faktiske udgifter indgå, dog max. satsreguleringen. Det betyder, at hvis dit hotelophold viser sig at blive dyrere end satsen i statens cirkulære, vil du kun kunne få tilskud ud fra satsen i cirkulæret. Hvis dit hotelophold bliver billigere end satsen i statens cirkulære, vil du kun kunne få tilskud ud fra den faktiske pris på hotelopholdet.

Refusion for **kørsel i egen bil** kan kun ske til statens laveste kørselstakst i det år, kørslen finder sted. Der kan ikke gives tilskud til brændstof. Udgiften kan dog aldrig forhøjes, uanset ændringer i statens kørselstakst. Udgiften skal kunne dokumenteres ved kørselsregnskab for den enkelte medarbejder. Dette kørselsregnskab skal sendes med, når du søger om udbetaling af tilskud.

Kørselsregnskabet skal indeholde:

- Information om hvem der har kørt.
- Dato for hvornår kørslen er foretaget.
- Antallet af kilometer.
- Formålet med kørslen, f.eks. møde med samarbejdspartner NN.
- Adresser på hvorfra kørslen starter og slutter.

Udgifter til konsulenter

Hvis du søger om tilskud til udgifter til konsulenter, skal timeantallet og timeprisen fremgå af din ansøgning om tilsagn om tilskud, og du skal beskrive, hvilken opgave konsulenten skal udføre.

¹⁰ Cirkulære om Satsregulering pr. 1. januar 2018 for tjenesterejser, Moderniseringsstyrelsen 20. december 2017.

Konsulentens udgifter til rejser, kørsel, fortæring og repræsentation skal være indeholdt i konsulentens timepris, da de ellers vil blive trukket ud af tilskudsgrundlaget før udbetaling.

Fakturaen for udgifter til konsulenter skal være tilstrækkelig detaljeret til, at vi kan afgøre, om den er i overensstemmelse med tilsagnet og projektbeskrivelsen og vedrører projektet. Antal timer, timepris og udførte opgaver skal fremgå af fakturaen.

Udstyr

Udstyr er f.eks. maskiner, inventar og analyseudstyr. Du kan kun få tilskud til køb af *nyt* udstyr og ikke til køb af *brugt* udstyr. Du kan ikke få tilskud til *reparation* af udstyr, leje af udstyr eller til simple genanskaffelser. Ved en simpel genanskaffelse forstås udskiftning af en maskine med en ny med f.eks. samme teknologi, ydeevne eller miljøeffekt.

Materialer

Materialer er som udgangspunkt varer, som forbruges i projektet, og som ikke kan genbruges efter projektet, f.eks. gydegrus.

Leje af lokaler

Hvis du har behov for at leje lokaler uden for din virksomhed for at gennemføre aktiviteterne i projektet, kan du få tilskud til dette. Tilskudsberettigede udgifter til leje af lokaler omfatter rene lejeudgifter og ikke udgifter til f.eks. indkvartering og forplejning i forbindelse hermed. Kun udgifter til leje af lokaler i projektperioden er tilskudsberettigede.

Gebyrer, miljøtillæg og lignende

Gebyrer, som er nødvendige for at gennemføre projektet, er tilskudsberettigede, medmindre de er omfattet af den pågældende bekendtgørelses udtømmende liste over ikke-tilskudsberettigede projektudgifter, under Vandløbsrestaureringsordningen. Et betalingsgebyr er f.eks. ikke tilskudsberettiget, da det er en omkostning forbundet med jeres pengeinstitut. Et miljøtillæg betragtes som et gebyr. Miljøtillæg er tilskudsberettiget, hvis de er nødvendige for gennemførelsen af jeres projekt. Dette gælder også for lignende tillæg, såsom energitillæg og miljøbidrag, der på samme måde som miljøtillægget, er tilskudsberettiget.

13. Særligt om løn til personale

Personale

Tilsagnshavers personale kan udføre arbejde i projektet i projektperioden, og udgifterne hertil kan indgå som tilskudsberettigede udgifter. Ved tilsagnshavers personale forstås medarbejdere, som allerede er ansat hos tilsagnshaver, og nye medarbejdere som ansættes hos tilsagnshaver for en tidsbegrænset periode i forbindelse med det konkrete projekt.

Kommuner kan som tilsagnshaver bruge medarbejdere i egen entreprenøraftdeling til at udføre opgaver i projektet. Dette betragtes som udgifter til tilsagnshavers personale.

Hvis to eller flere kommuner går sammen om et projekt, kan den projektansvarlige kommune (tilsagnshaver) få dækket de tilskudsberettigede udgifter i relation til løn til tilsagnshavers personale og overhead. Den/de deltagende kommuner skal derimod medtage deres udgifter til personaleløn, overhead og rejseudgifter som udgifter til konsulenter i budgettet.

Beregning af direkte personaleomkostninger med fast takst

Du kan vælge at beregne de direkte personaleomkostninger ved en operation/et projekt som en fast takst på op til 20 % af de andre direkte omkostninger end personaleomkostningerne ved det pågældende projekt. Det bemærkes, at der kan beregnes overhead ift. den faste takst, ligesom det er muligt, hvis der ikke anvendes om en fast takst (se nedenfor om beregning af overhead).

Lønkategorier, timesatser og årsløn

Hver medarbejder, der modtager løn i projektet, skal placeres inden for én af 5 kategorier, alt efter hvilken type arbejde medarbejderen udfører i projektet. Du skal derfor vurdere, hvilke typer af opgaver hver medarbejder løser i projektet, da det er opgavetyper (og ikke uddannelse eller stillingsbetegnelse), der bestemmer hvilken lønkategori en given medarbejder skal placeres i.

Til hver kategori er der knyttet en timesats, som er den maksimal timeløn, der kan godkendes som tilskudsberettiget inden for kategorien (både på tilsagns- og udbetalingstidspunkt). Der kan dog kun udbetales til den faktiske timeløn for en medarbejder. Hvis en medarbejder er placeret i lønkategori 2, hvor den maksimale timesats er 386 kr., kan der kun udbetales til en timeløn på 362 kr., hvis medarbejderens faktiske timeløn er 362 kr.

Lønkategori*	Maksimal timesats (kr.)
1. Almindeligt ledelsesarbejde inden for administration, erhvervsorienterede funktioner og produktions- og servicevirksomhed. **	560
2. Arbejde, der forudsætter viden på højt niveau inden for pågældende område, naturvidenskab og ingeniørvirksomhed (inden for naturvidenskab, ingeniør, økonomi, administration, jura, samfundsvidenskab).	386
3. Arbejde, der forudsætter viden på mellemniveau (teknisk arbejde inden for videnskab, i ingeniørvirksomhed, skib- og luftfart, forretningsservice, økonomi, administration og salg, jura, samfundsvidenskab, kultur, information og kommunikationsteknikerarbejde).	351
4. Almindeligt kontor- og kundeservicearbejde (sekretærarbejde, regnskab).	292
5. Arbejde inden for landbrug, skovbrug og fiskeri, ekskl. medhjælp.	267

*) Medarbejdere med arbejdsbestemte tillæg kan godt komme op i en højere lønkategori på grund af de arbejdsbestemte tillæg. Det skal dokumenteres, at medarbejderen stiger i lønkategori på grund af sådanne tillæg.

**) I særlige tilfælde kan lønkategori 1 omfatte arbejde, der forudsætter særlig erfaring og relevant specialviden på højeste niveau inden for et fagområde, som skal tilgodeses i projektet.

For funktionærer udregnes timelønnen som årslønnen delt med det timeantal, der udgør ét årsværk. Et årsværk er på 1513 timer. Årsværket på 1513 timer gælder for en fuldtidsansat medarbejder. Hvis medarbejderen er ansat på nedsat tid, er årsværket for denne medarbejder mindre end 1513 timer. Hvis en medarbejder f.eks. er ansat 32 timer om ugen og ikke 37 timer (svarende til fuld tid), er årsværket $32/37 * 1513$ timer = 1309 timer.

Årslønnen må indeholde:

- Ferieberettiget løn.
- Arbejdsgivers betalte pensionsudgift.
- Arbejdsgivers betalte ATP-udgift.
- Arbejdsgivers betalte udgifter til andre lønrelaterede omkostninger (f.eks. barselsfonden, flexfonde).
- Feriepenge optjent under ansættelsen på projektet.

Årslønnen må ikke indeholde (listen er ikke udtømmende):

- Gratialer.
- Provisioner.
- Andre ikke-overenskomstmæssige ydelser.
- Fri bil, telefon, fri kost og logi, personalegoder m.m.

For timelønnede beregnes årslønnen som den faktiske timeløn, plus feriepenge på 12,5 % optjent i den periode, hvor medarbejderen arbejder på projektet. Hvis den faktiske timeløn er f.eks. 200 kr., er timelønnen inkl. feriepenge = $1,125 * 200$ kr. = 225 kr.

Overhead

Overhead beregnes som 15 % af de samlede, tilskudsberettigede udgifter til løn til tilsagnshavers personale. Hvis de samlede, tilskudsberettigede udgifter til løn er 100.000 kr., er de samlede, tilskudsberettigede udgifter til overhead 15.000 kr. (15 % af 100.000 kr.).

Personalets arbejdsopgaver og tidsforbrug i projektet

Når du søger om tilsagn om tilskud, er det vigtigt, at du beskriver medarbejdernes arbejdsopgaver i projektet så detaljeret, at opgaverne kan placeres inden for de 5 lønkategorier og samtidig kan relateres til de konkrete aktiviteter i projektbeskrivelsen.

Projektet inddeles i delaktiviteter, f.eks. 1) Projektledelse 2) ejendomsræssige forundersøgelser, 3) opmålinger, 4) rapporter 5) teknisk forundersøgelse.

For hver delaktivitet skal du uddybe de konkrete arbejdsopgaver og fordele arbejdsopgaverne i de 5 lønkategorier. Du skal desuden angive det tilhørende timeantal for hver lønkategori og timesatsen. Vi bruger oplysningerne til at vurdere, om opgaverne er placeret i den rigtige lønkategori, dvs. til at vurdere om priserne er rimelige.

Du må ikke angive et timeantal og en timesats i en delaktivitet, uden også at beskrive medarbejdernes arbejdsopgaver detaljeret.

Ved ansøgning om tilsagn er det ikke nødvendigt at angive navne på alle konkrete medarbejdere. Du skal dog oplyse navne på nøglepersoner i projektet.

Beskrivelsen af arbejdsopgaver for hver lønkategori for hver delaktivitet skal som udgangspunkt laves på medarbejderniveau. Hvis et projekt omfatter mange medarbejdere (to eller flere) inden for samme lønkategori, der udfører samme type af opgaver i projektet, kan de grupperes i samme arbejdsbeskrivelse.

Timeregnskab

Ved ansøgning om udbetaling af tilskud skal det være muligt at henhøre en konkret medarbejder til en konkret arbejdsopgave i projektet. Du skal derfor sende information om, hvilke medarbejdere, der har udført hvilke arbejdsopgaver. Det gøres ved at sende timeregnskab for medarbejderne. Du skal ikke sende timeregnskab for fuldtidsansatte medarbejdere, der arbejder fuldtids på projektet. Du skal sende timeregnskab for medarbejdere, der arbejder deltids på projektet.

Timeregnskabet skal udarbejdes regelmæssigt for den enkelte medarbejder og som minimum på månedsbasis. Det er tilladt at bruge virksomhedens eget system til timeregnskab.

Af timeregnskabet skal fremgå antallet af timer pr. aktivitet, dato for arbejdets udførelse og vigtigste arbejdsopgaver, som er gennemført inden for aktiviteten.

Timeregnskabet skal underskrives og dateres af medarbejderen og arbejdsgiveren.

Lønsedler

Når du søger om udbetaling af tilskud, skal du sende lønsedler for alle de medarbejdere, der indgår i udbetalingsanmodningen, idet der kun kan udbetales til den faktiske timeløn. Du skal sende lønsedler for hele den periode, som udbetalingsanmodningen vedrører for de pågældende medarbejdere. Se nærmere i *Udbetalingsvejledningen*, på vores hjemmeside i Tilskudsguide under vandløbsrestaureringsordningen.

Aftaler

Ved udbetaling af tilskud til løn til medarbejdere, skal du sende en aftale om projekttilknytning for hver medarbejder, der har udført arbejde i projektet.

Aftalen skal bl.a. indeholde:

- Projektets titel.
- Medarbejderens navn.
- Perioden for medarbejderens arbejde på projektet, start- og slutdato.
- Timeantallet for udført arbejde i projektet i den periode, der ønskes udbetalt tilskud for.
- Beskrivelse af hvilke opgaver medarbejderen har udført i projektet.

Der kan kun udbetales tilskud til løn, når der foreligger en konkret tidsbegrænset og skriftlig aftale med den ansatte. Aftalen skal være underskrevet af medarbejderen og arbejdsgiveren. Du finder skema til aftale om projekttilknytning på vores hjemmeside i Tilskudsguide under vandløbsrestaureringsordningen.

14. Hvilke udgifter kan du ikke få tilskud til

De tilskudsberettigede udgifter kan ikke omfatte (listen er ikke udtømmende):

1. Advokatomkostninger. Udgifter til regnskabs- og revisorvirksomhed, herunder forberedelse og fremskaffelse af oplysninger, der er nødvendig for varetagelsen af disse opgaver.
2. Almindelige driftsudgifter (se nedenstående definition).
3. Finansierings- og pengeinstitutomkostninger.
4. Køb med ejendomsforbehold.
5. Renter af gæld.
6. Udgifter i form af naturalydelser (se nedenstående beskrivelse).
7. Udgifter til at varetage sædvanlige myndighedsopgaver.
8. Udgifter til bogholderi, debitoropfølgning, fakturering, udarbejdelse af skatte- og driftsregnskab.
9. Udgifter til køb af brugt udstyr og brugt materiel.
10. Udgifter til køb af fast ejendom, herunder køb af jord.
11. Udgifter til køb af køretøjer til eksternt transport.
12. Udgifter til moms, medmindre momsen endeligt bæres af tilsagnshaver.
13. Udgifter til opførelse og ombygning af bygninger.
14. Udgifter til produkter og ydelser, som tilsagnshaver sælger fra egen virksomhed.
15. Udgifter til projekter, der kun omfatter forskningsaktiviteter.
16. Udgifter til reparation af udstyr.
17. Udgifter til simple genanskaffelser.
18. Udgifter til udarbejdelse af ansøgning om tilsagn om tilskud.
19. Udgifter, der vedrører aktiviteter, som du er forpligtet til at gennemføre i medfør af anden lovgivning (se nedenstående beskrivelse).
20. Udgifter, der ikke er specificeret i budgettet.
21. Udgifter, hvor fakturaen ikke er udstedt til tilsagnshaver, men til en anden end tilsagnshaver.
22. Udgifter, hvortil der gives andre EU-tilskud.
23. Udgifter, som du ikke har betalt, inden du sender ansøgning om udbetaling af tilskud til os.
24. Udgifter, som du har afholdt og/eller betalt, inden Fiskeristyrelsen har givet tilsagn eller tilladelse til at igangsætte projektet, dog bortset fra udgifter til detailprojekter jf. kapitel 12.
25. Udgifter til tilsagnshavers eget arbejde, herunder arbejde udført af formænd og tegningsberettigede bestyrelsesmedlemmer i foreninger og organisationer.
26. Udgifter til direkte udsætning af levende akvatiske organismer.
27. Udgifter vedrørende aktiviteter, som ejer eller forpagter af vandløbet er forpligtet til at gennemføre i medfør af anden lovgivning.
28. Udgifter, hvortil der gives tilskud fra Fiskeristyrelsen under en anden ordning.

Almindelige driftsudgifter

Almindelige driftsudgifter omfatter f.eks. husleje, forsikringer af enhver art, energiforbrug, kontorholdsudgifter, telefon, abonnementer på tidsskrifter mv.

Drift af sandfang og okkeranlæg efter projektets gennemførelse er ikke tilskudsberettiget og anses som almindelige driftsudgifter.

Desuden er igangværende aktiviteter, som er en del af ansøgers almindelige løbende drift, ikke tilskudsberettigede.

Udgifter, der vedrører aktiviteter, som du er forpligtet til at gennemføre i medfør af anden lovgivning

Som eksempel kan nævnes sikring af afvandingsinteresserne, der er fastlagt i henhold til vandløbsloven¹¹, herunder vandløbsvedligeholdelse som f.eks. grødeskæring.

Naturalydelse

Ved naturalydelse forstås levering af bygge- og anlægsarbejder, varer, tjenesteydelser og jord og fast ejendom, for hvilke ingen kontantbetalinger dokumenteret ved fakturaer eller dokumenter med en tilsvarende bevisværdi er foretaget.

Anvender du kommunens andre afdelinger til udførelse af projektet betragtes udgiften som løn til eget personale, se afsnit 13. *Særligt om løn til personale*, mens udgifter til brug af kommunens egne maskiner ikke er tilskudsberettiget.

15. Udgifternes rimelighed

Du skal i ansøgningen om tilsagn udspecificere alle udgiftsposter i projektet og angive, hvilke opgaver der skal udføres, og hvilke genstande der forventes indkøbt. Ved udspecificering menes, at du skal beskrive og forklare udgiftsposterne i detaljer.

Når vi modtager en ansøgning om tilskud, skal vi vurdere, om udgifterne til projektet er rimelige. Det betyder, at du i alle tilfælde skal dokumentere, at der er tale om rimelige udgifter/priser. Denne vurdering hænger ikke sammen med, om projektet skal konkurrenceudsættes, se afsnittet *Udbudsregler*.

For alle udgifter gælder, at du på udbetalingstidspunktet skal kunne dokumentere udgiften ved faktura eller kvittering, som du skal sende sammen med din ansøgning om udbetaling af tilskud.

Udgifter over 50.000 kr.

Ved **alle udgifter over 50.000 kr.** skal du sende to direkte sammenlignelige tilbud, der viser, at du skal betale, hvad der svarer til markedspris for den pågældende vare eller ydelse. Dette gælder dog ikke omkostninger til eget personale.

Du kan kun opnå tilsagn om tilskud til det billigste tilbud. Du må gerne vælge det dyre tilbud, men det er altid det billigste, som vi beregner tilskuddet ud fra. Du må også gerne vælge en 3. leverandør, det vil sige en leverandør, som ikke har afgivet et af de to tilbud, der bruges til at vurdere udgiftens rimelighed. Du skal være opmærksom på, at dette er anderledes, hvis dit projekt er omfattet af udbudsreglerne, se afsnittet *Udbudsregler*.

11 Bekendtgørelse nr. 127 af 26/12/2017 af lov om vandløb, med senere ændringer

På tidspunktet for ansøgning om tilsagn skal tilbuddene anvendes til at fastsætte et godkendt budget for projektet. På udbetalingstidspunktet kan alene faktiske udgifter, som fremgår af fakturaer fra leverandør, indgå ved beregning af tilskuddet.

Det er vigtigt, at vi kan identificere beløbene fra tilbuddene i budgettet i ansøgningen.

Eksempel på, hvordan du skal angive prisen i budgettet:

Hvis der er to tilbud fra leverandører af gydegrus; et på 70.500 kr. og et på 90.000 kr., og du vælger leverandøren med det *billigste* tilbud, skal der i budgettet stå **70.500 kr.**

Hvis du vælger leverandøren med det *dyreste* tilbud, skal der i budgettet stadig stå **70.500 kr.** Du må gerne vælge leverandøren med det dyre tilbud, men du kan kun opnå tilskud beregnet ud fra prisen i det *billigste* tilbud.

Hvis der kun er én udbyder / leverandør

Hvis en budgetpost vedrører en vare eller ydelse, der er så speciel, at der kun er én udbyder/leverandør, skal du vedlægge det indhentede tilbud sammen med din forklaring på, hvorfor du kun har indhentet ét tilbud. Du skal desuden vedlægge dokumentation fra leverandøren på, at han er eneforhandler af en bestemt teknologi/vare/konsulentydelse. Vi vurderer, om vi kan godkende din forklaring og dokumentation.

Udgifter på og under 50.000 kr.

Ved udgifter til indkøb af varer og ydelser, hvor prisen på ansøgningstidspunktet er og forventes at være på eller under 50.000 kr., er det ikke nødvendigt at sende tilbud. Vi skal dog stadig vurdere, om priserne er rimelige, og vi kan efterspørge dokumentation på udgifter på og under 50.000 kr. ved vurdering af ansøgningen. Det er en forudsætning for vores vurdering af udgifternes rimelighed, at du har udspecificeret udgifterne tilstrækkeligt detaljeret. Hvis du f.eks. søger om tilskud til udgifter til opmåling af vandløb, er det vigtigt, at du skriver, hvor lang en strækning, der skal opmåles og prisen pr. meter.

Du skal efterfølgende kunne dokumentere udgiften ved faktura, kvittering eller lignende.

Udgifter til konsulentbistand

Kravet om, at du skal sende to tilbud for udgifter over 50.000 kr., gælder også for udgifter til konsulentbistand.

Du skal angive timeprisen og timeantallet i ansøgningen. Du skal redegøre detaljeret for, hvilken opgave konsulenten skal udføre i projektet og for prisen for opgaven, når du søger om tilsagn om tilskud. På udbetalingstidspunktet skal du sende en detaljeret faktura for konsulentbistanden, idet fakturaen skal indeholde timeantallet, timeprisen og beskrivelse af opgaven.

Den maksimale timepris for konsulentbistand, vi kan godkende som rimelig, er 1.200 kr. pr. time. Vi foretager en konkret vurdering af timesatsens rimelighed for hver konsulentydelse i det enkelte projekt, idet vi ser på, hvilken opgave konsulenten skal udføre.

Handel mellem afhængige parter/armslængdeprincippet

Prisen for en given ydelse må ikke være påvirket af sammenfald af interesser mellem sælger og køber, dvs. at udvekslingen af varer og tjenesteydelser sker fuldt ud som på det frie marked under fuld konkurrence. Med interesseforbunden/afhængig part menes, at der mellem to parter er et indbyrdes ejerforhold, en bestemmende eller betydelig indflydelse, familiemæssige relationer eller en fælles tilknytning til samme større organisatoriske enhed.

Eksempel på parter, som altid anses for interesseforbundne/afhængige, er:

- Ægtefæller eller anden familie, hvor den ene er tilskudsmodtager, og den anden driver den virksomhed, der leverer varer eller tjenesteydelser til projektet.
- Virksomheder ejet af sammen person.
- En virksomhed, der ejer en anden virksomhed (f.eks. moder- og datterselskab).
- Øvrige koncernforbundne virksomheder.

Er tilbuddet afgivet af en af ansøger afhængig virksomhed, kan du kun få tilskud til kostprisen af varen/ydelsen. Kostprisen er den faktiske afholdte og betalte nettoudgift hos den part, som leverer varen/ydelsen. Du skal vedlægge dokumentation for kostprisen. Hvis du ikke kan dokumentere kostprisen, vil vi nedsætte prisen ud fra en skønsmæssig vurdering. Hvis det ikke er muligt for os at vurdere kostprisen skønsmæssigt, vil vi nedsætte prisen med 25 %.

Du skal være opmærksom på, at fakturering mellem kommunernes afdelinger ikke er tilskudsberettiget. Løn og materialer kan dækkes. Så hvis det er kommunens egen driftsafdeling, der udfører en del af projektet, kan løn til personale og materiale dækkes ved at vedlægge lønspecifikationer for personalet og omkostningsbilag på materiel direkte ind i budgettet.

Krav til et tilbud

Et tilbud fra en leverandør skal indeholde:

- Leverandørens CVR nr.
- Leverandørens navn, adresse mv.
- Dato.
- Beskrivelse af, hvad der leveres (hvilket udstyr (herunder model), hvilke materialer, hvilken opgave).
- Oplysning om mængden af det leverede.
- Prisen pr. stk. og samlet for det leverede.
- Beskrivelse af, hvad der evt. er inkluderet i leverancen og prisen, f.eks. installering, levering, oplæring af personale i brug af maskinen mm.
- Eventuelle rabatter og generelle prisnedslag.
- Angivelse af, om prisen er med eller uden moms.

Der skal være tale om reelle tilbud fra en leverandør, dvs. at leverandøren har til hensigt at sælge den pågældende vare til den oplyste pris.

Hvis du - som konsulent for ansøger - har udarbejdet ansøgning om tilsagn om tilskud til projektet, kan et tilbud fra dig ikke være med til at dokumentere den rimelige pris på udgifter i projektet. Du skal derfor sende to tilbud fra andre sammen med ansøgningen.

På tilskudsguiden under Vandløbsrestaureringen kan du se eksempel på, hvordan en tilbudsliste kan se ud.

Sammenlignelige tilbud

For at to tilbud er direkte sammenlignelige, skal følgende være opfyldt:

- Leverandørerne skal have forskellige CVR nr.
- Leverandørerne skal være uafhængige (se punktet *Handel mellem afhængige parter* i afsnittet *Udgifternes rimelighed*).
- Tilbuddene skal omfatte det samme produkt, så prisen kan sammenlignes. Det ene tilbud må f.eks. ikke være på en Fiat 500 og det andet på en Lamborghini, da det ikke er samme kategori af køretøj.
- Hvis det ene tilbud indeholder poster/elementer, som det andet tilbud ikke gør, skal det være muligt at trække udgiften for disse poster fra, så priserne kan sammenlignes. Hvis f.eks. det ene tilbud indeholder udstyr og installering af dette udstyr, og det andet

tilbud kun indeholder selve udstyret uden installering, skal prisen for installering oplyses separat på tilbuddet, så det er muligt at sammenligne prisen på selve udstyret.

Tilbuddene skal være tilstrækkeligt detaljerede til, at vi kan vurdere, om de er direkte sammenlignelige. Du skal forklare, hvordan tilbuddene er sammenlignelige.

16. Udbudsregler

Fiskeristyrelsen skal som kontrolmyndighed sikre, at de gældende udbudsregler er overholdt på projekter, hvor der udbetales tilskud.

Som tilsagnshaver efter denne ordning er en kommune omfattet af reglerne i **lov om indhentning af tilbud i bygge- og anlægssektoren**¹² (herefter tilbudsloven), når du har en bygge- og anlægsopgave med udgifter for 300.000 kr. og derover.

Som offentlig eller offentligretlig tilsagnshaver efter denne ordning er I omfattet af reglerne i **udbudsloven**¹³, når I køber varer og tjenesteydelser, eller udfører bygge- og anlægsopgaver.

Hvis reglerne ikke er fulgt, kan det betyde **nedsat tilskud**. Vi anbefaler derfor, at I sætter jer grundigt ind i reglerne på [Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens hjemmeside](#).

Hvordan opfylder I loven?

Hvis jeres kontrakt om køb af varer eller tjenesteydelser overstiger EU's tærskelværdi¹⁴, skal I sætte opgaven i udbud efter reglerne i udbudslovens afsnit II. Reglerne er omfattende, og vil ikke blive gennemgået her. Vi henviser jer til at sætte jer grundigt ind i loven og vejledningen på [Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens hjemmeside](#).

Hvis jeres kontrakt om bygge- og anlæg har en værdi på 3 mio. kr. eller derover, skal I gennemføre licitation efter tilbudslovens regler.

Hvis jeres kontrakt om køb af varer eller tjenesteydelser, som er under EU's tærskelværdi,¹⁵ har **klar grænseoverskridende interesse**, skal I annoncere opgaven på udbud.dk, før I indgår kontrakt¹⁶. I skal være opmærksomme på udbudslovens regler om kriterier for tildeling og orientering af tilbudsgivere.

En opgave har **grænseoverskridende interesse**, når leverandører fra andre medlemslande kan tænkes at ville byde på opgaven.

Hvis jeres kontrakt om køb af varer eller tjenesteydelser som er under EU's tærskelværdi,¹⁷ men over 500.000 kr. **ikke har klar grænseoverskridende interesse**, skal I sikre jer, at købet foregår på markedsmæssige vilkår, før I indgår kontrakt¹⁸. Det kan I f.eks. gøre ved at gennemføre en markedsafdækning og på grundlag af denne indhente et tilbud, indhente to tilbud, eller annoncere opgaven. Annoncering kan ske på jeres egen hjemmeside eller på udbud.dk. Derudover skal I blandt andet være opmærksomme på udbudslovens regler om orientering af tilbudsgiverne.

¹² Bekendtgørelse af lov nr. 1410 af 7. december 2007, som ændret ved lov nr. 1564 af 15. december 2015, § 198, herefter "tilbudsloven".

¹³ Lov nr. 1564 af 15. december 2015, "udbudsloven".

¹⁴ Udbudslovens § 6.

¹⁵ Udbudsloven, § 10, jf. § 6.

¹⁶ Udbudsloven, § 191 og 192, jf. § 2.

¹⁷ Udbudsloven, § 11, jf. § 6.

¹⁸ Udbudsloven, § 193.

På [Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens hjemmeside](#) kan du læse mere om udbudsreglerne, herunder om, **hvilke tærskelværdier, der gælder.**

Hvis I foretager indkøb i henhold til SKI aftalen, har ydelsen været i udbud, ligesom indkøb under andre offentlige indkøbsaftaler også kan være indgået på baggrund af udbud. Men I skal stadig kunne dokumentere det jf. nedenfor.

Send dokumentation med udbetalingsanmodningen

Du skal senest ved anmodning om udbetaling dokumentere, at du har opfyldt udbudsreglerne.

Som offentlig institution er I omfattet af reglerne om offentlig eller begrænset licitation, hvis jeres projekt er bygge- og anlæg til over 3 mio. kr. Særlige forhold kan dog betyde, at mindst 2 underhåndsbud alligevel kan benyttes i stedet for licitation. Vi opfordrer jer til selv at sætte jer grundigt ind i reglerne.

Sammen med din ansøgning om udbetaling af tilskud skal du sende:

1. Udbudsannoncen, eller ved begrænset licitation den skrivelse, I har sendt til leverandørerne med opfordring til at give tilbud. Annoncen/skrivelsen skal leve op til kravene i tilbudsloven.
2. De modtagne tilbud, både det valgte og det/de ikke valgte.
Det skal fremgå af tilbuddene, at de er afgivet på samme grundlag, både vedr. kriterium, jf. ovenfor, og vedr. indhold og omfang, dvs. hvilken vare/ydelse, der skal leveres.
3. Den endelige faktura fra den tilbudsgiver, du har valgt.

Afhængigt af, hvilke regler i udbudsloven, I er omfattet af, skal I sende følgende dokumentation:

Er I omfattet af udbudslovens afsnit II:

1. Udbudsbekendtgørelsen fra EU Tidende, eller et link til den.
2. Selve udbudsmaterialet.
3. Modtagne tilbud.
4. Evalueringsreferatet.
5. Underretningsmeddelelse til tilbudsgiverne.
6. Kontrakten.

Er I omfattet af udbudslovens afsnit IV:

1. Annoncen fra udbud.dk, eller et link til den. Dette skal fremgå af annoncen:
 - Beskrivelse af opgaven.
 - Kontaktoplysninger.
 - Tilbudsfrist og evt. ansøgningsfrist.
 - Ordregivers adresse.
 - Kriterier for tildeling.
2. Kontrakten.

Er I omfattet af udbudslovens afsnit V:

1. Det eller de tilbud, som er indhentet, eller annoncen fra udbud.dk eller jeres egen hjemmeside, eller et link til den.
2. Kontrakten.

Opbevar dokumentationen

Du skal opbevare al dokumentation for, at reglerne er overholdt, dvs. ikke kun det, som skal indsendes, i mindst 5,5 år fra datoen for slutudbetaling. Det betyder blandt andet, at du også skal opbevare det eller de tilbud, du ikke har accepteret.

Vi kan på ethvert tidspunkt forlange at se materialet.

Særligt om totalentrepriser

Hvis det er en totalentreprise, du skal gennemføre, skal du også udbyde dit projekt som en totalentreprise. Det betyder, at du skal kunne dokumentere, at du har modtaget mindst to underhåndsbud på opgaven som totalentreprise.

Særligt om kunstig opdeling

Du må ikke kunstigt opdele dit projekt i to eller flere underentrepriser for dermed at komme under tilbudslovens tærskelværdi på 300.000 kr./tærskelværdierne i udbudsloven.

Særligt om udvidet bygge- og anlægsentreprise

Hvis du efterfølgende vil tilføje noget til en entreprise eller udvide en entreprise, skal den nye del også i udbud. Efter udbudsreglerne accepteres mindre udvidelser inden for en bagatelgrænse på op til 15 procent af den oprindelige kontrakt på bygge- og anlægsopgaven, uden et nyt udbud. Udvider du entreprisen med mere end de 15 % uden at gennemføre udbud, skal du have en god grund til, at du ikke sætter udvidelsen i udbud. Vi vil bede dig om at redegøre for, om der er en god grund. Udvider du entreprisen med mere end 50 procent, vil det ikke blive accepteret uden udbud.

Særligt om udvidet kontrakt om køb af varer eller tjenesteydelser

Hvis I efterfølgende vil tilføje noget til eller udvide en kontrakt om varekøb eller tjenesteydelser, skal den nye del også i udbud. Efter udbudsreglerne accepteres dog mindre udvidelser inden for en bagatelgrænse på op til 10 % af den oprindelige kontrakt på varekøbet eller købet af tjenesteydelser uden nyt udbud. Udvider I entreprisen med mere end 10 %, vil det kun blive accepteret uden nyt udbud, hvis behovet for ændringen ikke har kunnet forudses af en påpasselig ordregiver, hvis kontraktens overordnede karakter ikke ændres, og hvis ændringen ikke overstiger 50 % af værdien af den oprindelige kontrakt. Vi vil bede jer om at dokumentere, at disse tre betingelser er opfyldt.

Særligt om projektet som del af en større entreprise

Hvis de projektaktiviteter, vi kan give tilskud til, indgår som en del af en større kontrakt, er det den samlede kontraktsum, der afgør, om I er omfattet af udbudsreglerne, og i givet fald hvilket regelsæt, som gælder. Det betyder, at vi skal kontrollere, om I har opfyldt udbudsreglerne for hele kontrakten.

Eksempel på projekter som er en del af en større entreprise:

I indgår en samlet kontrakt på 10 mio. kr., men søger kun om tilskud til 1 mio. kr. heraf. I opnår tilsagn om tilskud til 20 % af 1 mio. kr. Når I søger om udbetaling, konstaterer vi, at der er fejl i udbuddet vedr. den samlede kontrakt på 10 mio. kr. Selv om fejlen ligger i en anden del af det samlede projekt, som har været eller skulle have været i udbud, end den del vi giver tilskud til, skal vi reducere udbetalingen. Vi reducerer dog kun i forhold til de 1 mio. kr., som er tilskudsberettiget.

Nedsættelse, hvis du ikke overholder udbudsreglerne

Vi nedsætter værdien af de tilskudsberettigede udgifter for et projekt, hvis vi konstaterer, at I er omfattet af udbudsloven, men reglerne ikke er overholdt.

Hvis der er udgifter i jeres projekt, som vedrører opgaver, I ikke har konkurrenceudsat, men som skulle have været i udbud efter de gældende regler, vil vi nedsætte denne del af tilskudsgrundlaget. Tilskudsgrundlaget vil blive nedsat forholdsmæssigt ud fra en konkret vurdering af, hvor alvorlig og omfattende forseelsen er.

Vi nedsætter med maksimalt 25 %, når det er lov om indhentning af tilbud i bygge- og anlægssektoren eller udbudslovens afsnit IV og V, der ikke er overholdt. Hvis du har konkurrenceudsat din opgave, men på anden måde overtræder udbudsreglerne, vil vi nedsætte tilskudsgrundlaget med 25, 10 eller, i visse mindre alvorlige tilfælde, 5 eller 0 % af de udgifter, som forseelsen vedrører. Se eksempler nedenfor.

Vi nedsætter med 100 %, når det er udbudslovens afsnit II (EU's udbudsregler), der ikke er overholdt. Hvis du har annonceret din opgave, men på anden måde overtræder udbudsreglerne, vil vi nedsætte tilskudsgrundlaget med 100, 25, 10 eller i visse mindre alvorlige tilfælde 5 % af de udgifter, som forseelsen vedrører.

Hvis det viser sig, at du ikke har holdt al dokumentation tilgængelig i 5,5 år, jf. ovenfor, kan det også medføre, at tilskuddet nedsættes forholdsmæssigt ud fra en vurdering af alvoren, omfanget og varigheden af forseelsen.

Eksempler på fejl i udbud, som fører til tilskudsnedsettelse i forbindelse med bygge- og anlægsprojekter:

- Når du skal opføre en bygning eller udføre et anlægsarbejde til en pris over 300.000 kr., skal du kunne dokumentere, at du skriftligt har indhentet mindst to underhåndsbud, og givet samme oplysninger om kriteriet for valg af leverandør til begge, og at du har valgt et af dem til opgaven for at få tilskud fra Fiskeristyrelsen.

Hvis du – selv om du oprindeligt har indhentet tilbud, som loven kræver – senere har valgt en tredje leverandør, som ikke har afgivet tilbud i samme runde, nedsætter vi tilskudsgrundlaget med 25 %, fordi opgaven ikke er lovligt konkurrenceudsat.

- Hvis din bygge- og anlægsopgave skal gennemføres som en totalentreprise, hvor kun en enkelt leverandør gennemfører hele projektet for dig, skal du også skriftligt udbyde opgaven som en totalentreprise, og give samme oplysninger om kriteriet for valg af leverandør til begge. Du skal så kunne dokumentere, at du har modtaget mindst to underhåndsbud på opgaven som totalentreprise, og at du har valgt en af dem til opgaven for at få tilskud fra Fiskeristyrelsen.

Hvis du oprindeligt har udbudt dine opgaver som delentrepriser, men senere lader dem udføre samlet af én entreprenør i en totalentreprise, nedsætter vi tilskudsgrundlaget med 25 %, fordi du så ikke reelt har konkurrenceudsat den samlede totalentreprise.

Eksempler på fejl i udbud, som fører til tilskudsnedsettelse i forbindelse med køb af varer og tjenesteydelser:

- Når I skal købe en vare eller en tjenesteydelse, som har en klar grænseoverskridende interesse, det vil sige, at leverandører fra andre medlemslande kan tænkes at ville byde på opgaven, skal I kunne dokumentere, at I har annonceret kontrakten på udbud.dk. for at få tilskud fra Fiskeristyrelsen.

Hvis I kun har indhentet underhåndsbud på opgaven, er opgaven ikke lovligt konkurrenceudsat, og vi nedsætter tilskudsgrundlaget med 25 %.

- Når I skal købe en vare eller tjenesteydelse, som har en værdi af mere end 500.000 kr., men ingen klar grænseoverskridende interesse, skal I sikre, at indkøbet foregår på markedsmæssige vilkår. I skal kunne dokumentere, at I enten har gennemført en markedsafdækning og på grundlag af denne indhentet et tilbud, eller at I har indhentet to eller flere tilbud, eller annonceret på jeres egen hjemmeside.

Hvis I ikke kan dokumentere, at I på en af disse måder har sikret jer, at købet foregår på markedsmæssige vilkår, nedsætter vi tilskudsgrundlaget med 25 %.

Reglerne

Det er vigtigt, at du selv orienterer dig om udbudsreglerne. Du finder informationen på [Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens hjemmeside](#), herunder [undersiden til fremsøgning](#).

Vær opmærksom på, at I skal følge de regler, der gælder, når I gennemfører jeres projekt. Følg selv med på ovenstående links for at være opdateret på ændrede regler.

17. Kriterier og forpligtelser

Kriterier for tilskudsberettigelse

Tilsagn om tilskud er betinget af følgende:

1. At ansøger på ansøgningstidspunktet har administrativ, operationel og finansiell kapacitet til at gennemføre projektet. Se mere i afsnittet.
2. At projektet ikke påbegyndes, før ansøger har modtaget igangsætningstilladelse. Igangsætningstilladelse modtages normalt samtidig med kvittering for ansøgning.
3. At tilsagnshaver er ansvarlig for, at projektet gennemføres.
4. At tilsagnshaver som led i ansøgningen indsender to direkte sammenlignelige tilbud for udgifter over 50.000 kr. vedrørende gennemførelsesprojekter til Fiskeristyrelsen, hvis der er søgt tilsagn om tilskud hertil. Fiskeristyrelsen kan i særlige tilfælde dispensere herfra, læs mere i afsnit 15. *Udgifternes rimelighed*.
5. At tilsagnshaver opnår de nødvendige tilladelser fra offentlige myndigheder inden anmodning om udbetaling indsendes (se nedenstående afsnit).
6. At tilsagnshaver sikrer, at kontrolmyndigheden har adgang til projektområderne og det fysiske projektmateriale i forbindelse med kontrol.

Endvidere er tilsagn om tilskud til gennemførelse af et projekt betinget af, at du sikrer, at Fiskeristyrelsen, eller den de har bemyndiget hertil, har adgang til at foretage målinger i projektet.

Vi træffer afgørelse om bortfald af tilsagn og tilbagebetaling af tilskud, hvis et eller flere kriterier for tilskudsberettigelse ikke er opfyldt. Se også afsnittet *Bortfald af tilsagn, tilbagebetaling og nedsættelse af tilskud*.

Administrativ, finansiell og operationel kapacitet

Som beskrevet ovenfor skal du have administrativ, finansiell og operationel kapacitet til at opfylde kravene fastsat i tilsagnsbrevet.

Den administrative, finansielle og operationelle kapacitet af tilsagnshaver vurderes samlet på ansøgningstidspunktet. Med administrativ og operationel kapacitet menes, at tilsagnshaver på ansøgningstidspunktet råder over de nødvendige medarbejdere, faglige kompetencer og kvalifikationer samt det administrative set up til at kunne realisere det foreslåede projekt. Med finansiell kapacitet forstås, at tilsagnshaver på ansøgningstidspunktet har de nødvendige finansieringskilder til at kunne realisere det foreslåede projekt.

Forpligtelser

Som tilsagnshaver er du forpligtet til følgende:

1. At gennemføre projektet i overensstemmelse med tilsagnet.
2. Give de oplysninger, vi beder om, i indtil 2 år efter, at projektet er afsluttet. Vi kan bede om oplysninger, som er nødvendige for at kunne overvåge og evaluere Hav- og fiskeriudviklingsprogrammet, især med hensyn til at opfylde specifikke mål og prioriteter.

3. Have et særskilt regnskabssystem eller en passende regnskabskode for alle transaktioner med tilknytning til projektet (se nedenstående beskrivelse).
4. Afslutte projektet senest den dato, vi har anført i tilsagnet, dog senest 1 år fra datoen for tilsagn for forundersøgelser og 3 år fra datoen for tilsagn for gennemførelser.
5. Holde dokumentation, der dokumenterer, at udbudsloven eller lov om indhentning af tilbud i bygge- og anlægssektoren er overholdt, tilgængelig i mindst 5,5 år fra datoen for udbetaling af tilskud, hvis projektet eller dele heraf er omfattet af udbudsloven eller lov om indhentning af tilbud i bygge- og anlægssektoren.
6. At holde ansøgning om udbetaling af tilskud med tilhørende originale regnskabsbilag tilgængelig i mindst i 5,5 år, regnet fra datoen for udbetaling af tilskud.
7. At sørge for, at projektet ikke ændres væsentligt, ophører eller flyttes uden for projektområdet, i 5 år fra datoen for udbetaling.
8. Styrelsen fastsætter i tilsagnet nærmere betingelser om tilsagnshavers forpligtelse til at informerer om den offentlige medfinansieret af projektet, og styrelsen kan offentligere resultaterne af de projekter, som modtager tilsagn (se afsnittet *Sådan skal du informere om dit projekt*).
9. Tilsagn om tilskud er endvidere betinget af, at tilsagnshaver sender udbetalingsanmodning rettidigt til Fiskeristyrelsen.

Vi kan efter en konkret vurdering træffe afgørelse om helt eller delvist bortfald af tilsagn og tilbagebetaling af tilskud ved manglende opfyldelse af en forpligtelse. Vi kan også nedsætte tilskuddet eller udbetalingen ved manglende overholdelse af en forpligtelse. Se også afsnittet *Bortfald af tilsagn, tilbagebetaling og nedsættelse af tilskud*.

Generelle betingelser

Tilsagn om tilskud er endvidere betinget af, at tilsagnshaver sender udbetalingsanmodning rettidigt til Fiskeristyrelsen. Tilsagnshaver skal sende ansøgning om udbetaling, opgørelse over betalte tilskudsberettigede udgifter, alle udgiftsbilag, dokumentation for betaling af alle udgifter, de eventuelle nødvendige tilladelser til projektet fra offentlige myndigheder, dokumentation for eventuelle offentlige tilskud og slutrapport senest 3 måneder efter den dato, hvor projektet senest skal være afsluttet. Kommunal egenfinansiering betragtes ikke som "anden offentlig medfinansiering".

Oplysningspligt

Hvis vi forlanger det, skal du i hele perioden, hvor betingelser for tilsagn om tilskud skal opfyldes, afgive en erklæring til os om, hvorvidt betingelserne for tilsagn om tilskud fortsat opfyldes. Du har også pligt til at give os skriftlig meddelelse om forhold, der kan medføre bortfald af tilsagn eller tilbagebetaling eller nedsættelse af tilskuddet.

Særskilt regnskabssystem eller særlig regnskabskode

Du skal sikre, at de projektrelaterede udgifter og indtægter enten bogføres med en særlig kode i dit regnskabssystem eller på særskilte konti i et separat regnskabssystem, der omfatter samtlige transaktioner vedrørende projektet. Samtlige fakturaer skal kunne genfindes entydigt på denne konto.

Tilladelser fra offentlige myndigheder

Hvis projektets start og/eller gennemførelse kræver offentlige tilladelser, skal du oplyse dette i ansøgningsskemaet, og du skal oplyse, hvilke tilladelser det drejer sig om.

På udbetalingstidspunktet skal du sammen med din ansøgning om udbetaling af tilskud sende de nødvendige tilladelser til projektet fra offentlige myndigheder. Det kan være i form af kopi af de nødvendige dele af tilladelsen, f.eks. tilladelser efter Naturbeskyttelseslovens §3.

Tilskuddet kan ikke udbetales, før denne dokumentation foreligger.

Tilladelsen til projektet må ikke være givet for en begrænset tidsperiode.

18. Sådan skal du informere om dit projekt

I ansøgningsmaterialet har vi angivet mulige forslag til, hvordan du kan informere om tilskuddet og bidraget fra den Europæiske Union og nationale midler. Du skal vælge én af disse informationsaktiviteter, eller du kan angive en anden, hvis du mener, den passer bedre til projektet. I din informationsaktivitet skal EU-logo have en fremtrædende placering, og der skal være en henvisning til Den Europæiske Hav- og fiskerifond.

Hvor kan du informere om tilskuddet

Du kan informere om tilskuddet på følgende måde

- Oplyse om tilskuddet på informations- og kommunikationsmateriale. Det vil sige på publikationer (f.eks. forundersøgelserapporter), pjecer, brochurer, nyhedsbreve, annoncer, plakater, websteder, præsentationer, attester, deltagerbeviser og lignende.
- Oplyse om tilskuddet på et fysisk skilt. Det kan f.eks. være ved at sætte et skilt ved et vandløb.
- Oplyse om tilskuddet på en lignende måde, og som du angiver i ansøgningskemaet.

Krav til format

Hvis du vælger at informere om tilskuddet på et skilt, er der ikke krav til størrelsen af skiltet eller til den fysiske placering af skiltet. Det er ikke obligatorisk at skilte. Men hvis du sætter et skilt op eller på anden måde informerer om tilskuddet og anvender EU-flaget, herunder på websteder, skal det ske i overensstemmelse med kravene i EU-reglerne. Via nedenstående link kan du finde skabeloner til skilte: Via følgende link kan du finde [skabeloner til skilte](#).

Afslutning af projektet

I forbindelse med indsendelse af udbetalingsanmodningen skal du også indsende en slutrapport, og heri skal du oplyse om, hvordan du har informeret offentligheden om projektets formål, samt det økonomiske tilskud til projektet. Det er vigtigt, at du indsender fotos til dokumentation af informationsaktiviteten, når du søger om slutudbetaling.

19. Særligt om opretholdelse af projektet

Hvis du har fået tilskud til vandløbsrestaurering, skal projektet opretholdes og må ikke ændres væsentligt i 5 år fra datoen for udbetaling.

Det restaurerede vandløbsprojekt skal opretholdes i samme tilstand, som da projektet blev afsluttet, og projektets formål og effekt skal bevares, som det der er givet tilsagn til. En forsætlig ændring på den strækning, der er restaureret under tilskudsordningen, f.eks. i form af rørlægning eller udgravning, er ikke i orden. Anlægsarbejdet skal kunne identificeres i 5 år fra datoen for udbetaling.

Skriftligt og elektronisk materiale

Hvis projektet omfatter en forundersøgelse, udarbejdelse af artikler og andet skriftligt eller elektronisk materiale, skal du opbevare dette materiale i 5,5 år fra udbetaling.

Fakturaer og betalingsdokumentation

Du skal opbevare faktura og dokumentation for betaling af dine udgifter i projektet i 5,5 år efter datoen for udbetaling af tilskud.

Du skal endvidere opbevare faktura og dokumentation for betaling af det defekte udstyr i 5,5 år efter datoen for udbetaling af tilskud.

Hvis du er i tvivl, skal du kontakte os.

20. Igangsætning af projektet

Når du har modtaget Fiskeristyrelsens kvitteringsbrev på, at styrelsen har modtaget din ansøgning om tilsagn, må projektet sættes i gang for din egen regning og risiko. Kvitteringsbrevet udgør således en igangsætningstilladelse. Det betyder, at hvis din ansøgning senere resulterer i et tilsagn, kan projektudgifter, du har afholdt fra datoen for kvitteringsbrevet indgå i tilskudsgrundlaget (udgifter til detailprojekter kan dog afholdes før modtagelse af kvitteringsbrev jf. kapitel 12). Hvis ansøgningen ikke resulterer i et tilsagn, må du selv betale alle projektudgifter.

21. Besked om afgørelse om tilsagn

Når vi har behandlet din ansøgning og truffet afgørelse om, hvorvidt du får tilsagn om tilskud eller afslag til dit projekt, sender vi afgørelsen til dig.

Hvis du får tilsagn om tilskud til dit projekt, sender vi et tilsagnsbrev. Tilsagnet indeholder et budget over de godkendte, tilskudsberettigede udgifter samt en oversigt over betingelser.

Hvis du får delvist tilsagn om tilskud til dit projekt, indeholder tilsagnet desuden begrundelser (inkl. henvisning til lovgrundlag) for de dele af projektet, som vi ikke har fundet tilskudsberettiget, samt en klagevejledning.

Hvis du får afslag til dit projekt, sender vi et afslagsbrev med begrundelser (inkl. henvisning til lovgrundlag) for afslaget samt en klagevejledning.

22. Projektperioden

Fiskeristyrelsen fastsætter projektperioden i tilsagnsbrevet, herunder start- og slutdato.

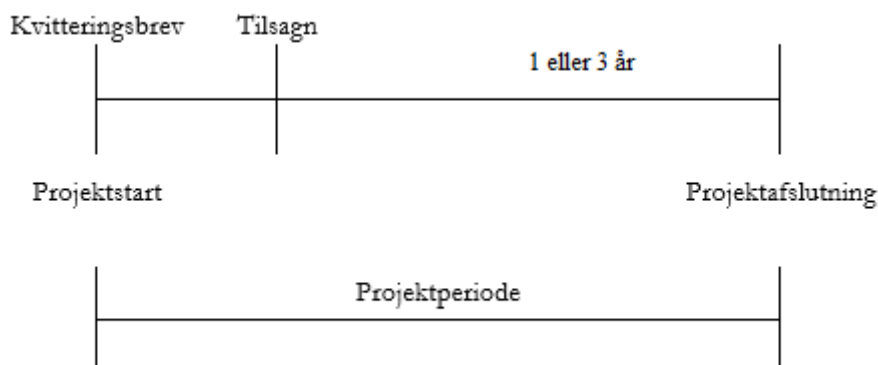
Projektperioden starter den dag, du modtager dit kvitteringsbrev, og projektperioden løber så for forundersøgelser frem til 1 år fra datoen i tilsagnsbrevet og for gennemførelser frem til 3 år fra datoen i tilsagnsbrevet.

Projektperioden er altså mindst 1 eller 3 år. Det betyder, at du fra tidspunktet for tilsagn har 1 eller 3 år til at gennemføre projektet.

Du kan for egen regning og risiko altid påbegynde dit projekt, den dag du modtager et kvitteringsbrev fra Fiskeristyrelsen.

Hvis du søger om udbetaling, inden de 1 eller 3 år er gået, slutter projektperioden den dag, Fiskeristyrelsen modtager din anmodning om udbetaling.

Projektperioden er illustreret nedenfor:



23. Klageadgang

Du kan klage skriftligt over Fiskeristyrelsens afgørelser under vandløbsrestaureringsordningen senest 4 uger fra den dag, du modtog afgørelsen.

Du sender klagen til Fiskeristyrelsen med sikker e-mail til: tilskud@fiskeristyrelsen.dk

Med mindre vi finder grundlag for at genoptage sagen og træffe ny afgørelse, sender vi klagen sammen med vores kommentarer videre til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som træffer afgørelse i sagen. Afgørelser truffet af Miljø- og Fødevareklagenævnet kan ikke indbringes for anden offentlig myndighed.

Modtager vi klagen for sent, vil den som udgangspunkt ikke blive behandlet.

24. Ændring af projektet

Du kan søge om ændring af et projekt vedrørende:

- Forlængelse af projektperioden.
- Ændring af projektindholdet.
- Ændring af budgettet.
- Ændring af finansiering.

Vær opmærksom på, at en ændring af budgettet og finansieringen kan få indvirkning på projektets omkostningseffektivitet.

Du skal søge om ændring af projektet hos Fiskeristyrelsen for alle fire ændringstyper.

Du finder skemaer til ansøgning om ændring af projektet på vores hjemmeside fiskeristyrelsen.dk i [Tilskudsguide](#) under ordningen vandløbsrestaurering.

Din ansøgning om ændring skal sendes til os via sikker digital post til tilskud@fiskeristyrelsen.dk

Din ansøgning om ændring skal være modtaget i Fiskeristyrelsen senest **2 måneder før** den dato, hvor projektet senest skal være afsluttet, og din ansøgning om ændring skal være begrundet. Du kan derfor ikke få godkendt en ændring, som vi modtager efter projektperiodens udløb.

Ansøgning om forlængelse af projektperioden skal være modtaget i Fiskeristyrelsen, senest 10 dage før projektperioden udløber. Du kan derfor ikke få godkendt en ændring, som vi modtager efter projektperiodens udløb.

Alle ændringer skal godkendes af Fiskeristyrelsen, inden du sætter ændringen i gang. Det betyder også, at vi ikke kan godkende ændringer med tilbagevirkende kraft. Du skal derfor hele tiden være opmærksom på, om projektet forløber, som det skal, eller om du har behov for at søge om at ændre projektet, så ændringerne kan iværksættes fremadrettet efter vores godkendelse.

Vi kan godkende dit ønske om at ændre projektet på betingelse af, at ændringen efter vores vurdering er i overensstemmelse med projektets formål. En ansøgning om ændring kan kun godkendes, hvis ændringen betyder, at projektet i sin ændrede form fortsat overholder kriterierne i kriteriebekendtgørelsen og stadig ville være blevet prioriteret. Du kan læse mere om prioritering i kapitlet *Afgørelse om tilsagn eller afslag, herunder prioritering*.

Tilsagnet kan ikke forhøjes i forbindelse med en ændring af projektet.

Når vi har behandlet din ansøgning om ændring og truffet afgørelse, meddeler vi dig den endelige afgørelse.

Forlængelse af projektperioden

Din ansøgning om forlængelse af projektperioden skal indeholde følgende oplysninger:

- Kort redegørelse for årsagen til, at projektet er forsinket og ikke kan gennemføres inden for fristen i tilsagsbrevet.
- Angivelse af dato for, hvornår projektet kan afsluttes.
- Begrundet redegørelse for, hvordan projektet realistisk kan gennemføres inden for den forlængede periode.

Ændring af projektindholdet

Din ansøgning om at ændre projektets indhold, skal indeholde følgende oplysninger:

- Begrundelse for ændringen.
- Beskrivelse af ændringen.
- Beskrivelse af, hvad ændringen betyder for projektet.

Betyder ændringen, at projektområdet ændrer sig, skal ændringen indtegnes og vedhæftes i form af georefereret shape fil (i ESRI shape fil format) og billed-fil (med læsbar baggrundskort med synlige målestoksforhold og med læsbar nærliggende markblok eller matrikel).

Ændring af budgettet

Hvis du ikke har søgt om budgetændring, vil vi ved udbetaling af tilskud kunne godkende en forhøjelse af de enkelte omkostningsarter med maksimalt 10 %. Tilskuddet kan dog ikke forhøjes.

Du skal søge om budgetændring, hvis du ønsker at forhøje en eller flere omkostningsarter med mere end 10 %. I forbindelse med behandling af ansøgning om ændring af budgettet, vil Miljøstyrelsen foretage en genberegning af projektets omkostningseffektivitet. Viser beregningen, at ændringer vil medføre, at projektet ikke er omkostningseffektivitet, ikke overholder kriterierne i kriteriebekendtgørelsen eller ikke ville være blevet prioriteret, kan ændringen ikke godkendes.

Ved en omkostningsart forstås:

- Samlede lønudgifter er en omkostningsart.
- Samlede udgifter til konsulentbistand er hver især en omkostningsart.

- Materialeposten - indeholdende alle udgifter til materialer - er en omkostningsart.
- Analyseposten - indeholdende alle udgifter til analyser - er en omkostningsart.
- Information og møder - indeholdende alle udgifter til information og møder - er en omkostningsart.
- Posten, der indeholder alle andre omkostninger, er en omkostningsart.

Din ansøgning om budgetændring skal indeholde følgende oplysninger:

- Begrundelse for ændringen.
- Et nyt budget.
- Nye tilbud, hvis budgetændringen omfatter indkøb af varer eller ydelser med en pris over 50.000 kr.

Du skal være opmærksom på, at hvis timesatsen for **konsulentbistand** forhøjes i forhold til den godkendte timesats i tilsagnet, skal du altid søge om en budgetændring uanset størrelsen af ændringen.

Eksempel på konsekvens, hvis du ikke søger om budgetændring:			
Omkostningsart	Det godkendte budget jf. tilsagnsbrev	De faktiske betalte udgifter	Godkendte udgifter, + evt. op til max 10 %
Løn til personale, lønkategori 2	50.000	90.000	55.000
Løn til personale, lønkategori 3	250.000	350.000	275.000
Konsulentbistand	590.000	460.000	460.000
Analyser	5.000	5.000	5.000
I alt	895.000	905.000	795.000

Eksemplet viser, at der er godkendt et budget på 895.000 kr., men de faktiske udgifter endte på 905.000 kr. Samtidig er udgifterne for de fleste omkostningsarter ændret betydeligt (mere end 10 %) ift. tilsagnet. Da der ikke søgt om budgetændring, vil vi maksimalt kunne godkende udgifter for 795.000 kr., fordi vi kun kan godkende ændringer op til max 10 %.

Ændring af finansiering

Du skal altid oplyse eventuelle ændringer af projektets samlede finansiering, inklusiv hvor finansieringen kommer fra. Dette omfatter især eventuel egenfinansiering fra kommunen.

25. Overdragelse af tilsagn

Vi kan efter ansøgning tillade, at tilsagnet overdrages til en anden kommune. Det er en betingelse, at den nye ansøger selvstændigt ville kunne opnå tilsagn efter den pågældende bekendtgørelse. Den, der får overdraget tilsagnet, overtager alle rettigheder og forpligtelser efter tilsagnet.

Den oprindelige tilsagnshaver skal sende et udfyldt overdragelseskema, og en begrundet ansøgning om tilladelse til at overdrage tilsagnet til en anden. Skemaet skal sendes til Fiskeristyrelsen. Du finder skema til ansøgning om overdragelse af projekt på vores hjemmeside fiskeristyrelsen.dk i [Tilskudsguide](#) under vandløbsrestaurering.

Din ansøgning om ændring af tilsagnshaver skal sendes hurtigst muligt og skal være modtaget i Fiskeristyrelsen straks efter, at den kommende, nye tilsagnshaver har underskrevet overdragelseskemaet. Vi kan ikke godkende overdragelsen med tilbagevirkende kraft. Overdragelsen vil tidligst kunne godkendes fra den dato, vi har modtaget ansøgning om overdragelse.

26. Afslutning af projekt

Når projektets aktiviteter er gennemført i overensstemmelse med betingelserne i tilsagnet, kan du søge om udbetaling af tilskuddet.

Udtalelse fra Miljøstyrelsen om gennemført projekt

Din anmodning om udbetaling skal være vedlagt en udtalelse fra Miljøstyrelsen om, at projektet (forundersøgelse eller gennemførelse) er gennemført i overensstemmelse med tilsagnets indhold.

For udbetaling af tilskud til forundersøgelser fås udtalelsen fra Miljøstyrelsen ved at indsende forundersøgelsen til vandprojekter@mst.dk sammen med en anmodning om udtalelse om gennemført forundersøgelse. Forundersøgelsen bør indeholde alle de oplysninger som kommunen har opnået tilskud til.

For udbetaling af tilskud til etablering fås udtalelsen ved at indsende en redegørelse for projektets gennemførelse med billeddokumentation til vandprojekter@mst.dk sammen med en anmodning om udtalelse om gennemført projekt. Redegørelsen bør som minimum indeholde en kort beskrivelse af, hvilke problemer der løses ved gennemførelsen af indsatsen, hvornår projektet blev gennemført, en beskrivelse af hvorledes projektet blev gennemført, med længde, fald etc. Et godt råd er at gennemgå projektbeskrivelsen som den blev fremsendt ved ansøgningen eller senere projektændringer, og beskrive hvorledes disse anlægselementer er blevet gennemført. Afslutningsvist beskrives, hvilken effekt der forventes af gennemførelsen. Hvis projektet har resulteret i et nyt tracé for vandløbsstrækningen vedlægges GIS-filer eller kortmateriale, der viser det nye tracé.

Kommunen kan supplere anmodning om udtalelse med videomateriale/dronefilm af projektet, hvilket betragtes som supplement til den skriftlige redegørelse.

Anmodning om udtalelse inklusive bilag sendes til Miljøstyrelsen på e-mail til adressen: vandprojekter@mst.dk

Hvis du venter på at modtage udtalelsen om gennemført projekt fra MST, kan du vedhæfte dokumentation for at have fremsendt anmodningen om udtalelse til MST til din anmodning om udbetaling til FST. Og siden eftersende udtalelsen til FST, når du modtager den.

Du skal dog altid anmode om udbetaling til FST rettidigt – uanset om du venter på udtalelsen om gennemført projekt fra MST. Det er anmodning om udbetaling og ikke anmodning om udtalelse, der angiver, om du har afsluttet projektet inden for den i tilsagnet angivne projektperiode.

Slutrapport

Når projektet er gennemført, skal du sende en slutrapport til os samtidig med din anmodning om udbetaling til tilskud@fiskeristyrelsen.dk

Det er en betingelse for udbetaling, at vi har modtaget og godkendt din slutrapport.

Din slutrapport skal udarbejdes på det samme skema, som du bruger til din ansøgning om udbetaling af tilskud. Skemaet findes på vores hjemmeside fiskeristyrelsen.dk i [Tilskudsguide](#) under vandløbsrestaurering.

I slutrapporten skal du bl.a. oplyse 1) de effekter, du forventede på ansøgningstidspunktet (se ansøgningsskemaet), 2) de effekter, der reelt er skabt ved afslutning af projektet, og 3) de effekter, der yderligere forventes fremadrettet efter afslutning af projektet, som følge af projektet.

27. Udbetaling af tilskud

I dette afsnit beskrives nogle få emner vedrørende udbetaling af tilskud. Du kan læse mere om udbetaling af tilskud i udbetalingsvejledningen, som findes på vores hjemmeside fiskeristyrelsen.dk i [Tilskudsguide](#) under vandløbsrestaurering. Det er vigtigt at læse udbetalingsvejledningen allerede i forbindelse med, at du søger om tilsagn om tilskud.

Udbetalingseskema

Når du søger om udbetaling af tilskud, skal du bruge et særligt skema, som findes på vores hjemmeside fiskeristyrelsen.dk i [Tilskudsguide](#) under vandløbsrestaurering. Her skal eventuelle ændringer af finansieringen af projektet oplyses. Oplysninger om, hvor finansieringen kommer fra, også kommunens egenfinansiering, skal indgå.

Fuld bilagskontrol

Når du søger om udbetaling af tilskud, skal du vedlægge alle udgiftsbilag og dokumentation for betaling.

Slutrapport

Du skal huske at udfylde slutrapporten.

Krav til faktura

En faktura skal indeholde (se også *Udbetalingsvejledningen*):

- Tilsagnshavers navn og adresse.
- Fakturaudsteders navn, adresse og CVR-nr. (eller CPR-nr. hvis CVR-nr. ikke findes).
- Fakturadato.
- Beskrivelse af leverancen, inkl. mængde og art af de leverede varer, så det er muligt at se sammenhængen til projektet, der er givet tilsagn til.
- Betalingsdato.
- Bankoplysninger
- Betalings ID – betalingsinformation om fakturaudsteders kontonummer og faktura nr.
- Momsgrundlaget, dvs. beløb ekskl. moms, momsbeløbet, beløb inkl. moms.
- Eventuelle rabatter og prisnedslag.

Det er afgørende for udbetaling, at faktura er udstedt til tilsagnshaver. Fakturaen skal betales fra tilsagnshavers bankkonto.

Krav til betalingsdokumentation

Se *Udbetalingsvejledningen*.

Modregning

Hvis Fiskeristyrelsen har restancer på vandløbsrestaureringsordningen eller på andre af vores ordninger, kan det blive modregnet ved udbetaling af tilskud under vandløbsrestaureringsordningen.

Nemkonto

Vi overfører tilskuddet til din Nemkonto.

Indberetning af tilskud til Skattestyrelsen

Vi indberetter det udbetalte tilskud til Skattemyndighederne. Med hensyn til afklaring af skattemæssige konsekvenser anbefaler vi, at du selv tager kontakt til Skattestyrelsen.

28. Evaluering efter projektets afslutning

Fiskeristyrelsen kan bede om oplysninger, som er nødvendige for at kunne overvåge og evaluere specifikke mål og effekter af EHFF-programmet. Du skal afgive de oplysninger, som Fiskeristyrelsen beder om i indtil 2 år efter, at projektet er afsluttet.

Herudover skal du 2 år efter, projektet er afsluttet, indsende en evalueringsrapport om projektets effekter. Din evalueringsrapport skal udarbejdes på et særligt skema, som findes på vores hjemmeside fiskeristyrelsen.dk i [Tilskudsguide](#) under Vandløbsrestaurering.

29. Projektet opgives

Hvis du ikke gennemfører projektet, skal du hurtigst muligt oplyse Fiskeristyrelsen om det. Hvis projektet opgives efter udbetaling, vil det udbetalte beløb blive krævet tilbagebetalt. Ved opgørelse af tilbagebetalingskrav tillægges der renter i overensstemmelse med renteloven. Rentetillægget udgør dog mindst 50 kr. i overensstemmelse med § 5 i Lov om Hav- og Fiskerifonden.

30. Kontrol på stedet

Fiskeristyrelsen foretager kontrol på stedet i forbindelse med administration af ordningen.

Vi udfører den fysiske kontrol samt efterfølgende kontrol i opretholdelsesperioden.

Vi kan til brug for kontrollen indhente oplysninger fra andre offentlige myndigheder i nødvendigt omfang i overensstemmelse med § 10 i Lov om Hav- og Fiskerifonden.

For at kunne gennemføre kontrollen har vi eller andre personer med bemyndigelse dertil, mod behørig legitimation og uden retskendelse adgang til lokaliteter, der ejes eller drives af dig som tilsagnshaver. Dette gælder også adgang til regnskaber, forretningsbøger, udbudsmateriale m.v., herunder også materiale, der opbevares i elektronisk form, og anden relevant dokumentation.

Du skal yde den nødvendige vejledning og hjælp ved kontrollens gennemførelse. Du skal sikre, at kontrolmyndigheden har adgang til at besigtige projektet i forbindelse med kontrol.

31. Bortfald af tilsagn, tilbagebetaling og nedsættelse af tilskud

Vi træffer afgørelse om bortfald af tilsagn og tilbagebetaling af tilskud, hvis:

- Du som tilsagnshaver har givet urigtige eller vildledende oplysninger eller har fortiet oplysninger af betydning for sagens afgørelse.
- Du som tilsagnshaver ikke overholder din oplysningspligt (se afsnit om oplysningspligt under kapitlet *Betingelser for tilsagn om tilskud*).
- Du ikke giver de nødvendige oplysninger eller ikke yder den nødvendige bistand i forbindelse med kontrol.
- En eller flere **betingelser for tilskud** ikke er opfyldt. Læs mere herom under kapitlet *Betingelser for tilsagn om tilskud*.

Vi kan *efter en konkret vurdering* træffe afgørelse om helt eller delvist bortfald af tilsagn og tilbagebetaling af tilskud ved manglende opfyldelse af en **betingelse for tilskud**. Læs mere under kapitlet Betingelser for tilsagn om tilskud. Projektet skal dog stadig leve op til formålet med ordningen, da tilsagnet ellers vil bortfalde.

For manglende opfyldelse af nogle forpligtelser har vi på forhånd fastsat, hvordan tilskuddet eller udbetalingen nedsættes, og hvordan tilbagebetalingen fastsættes:

For sen afslutning af projektet

Vi nedsætter tilskuddet, hvis du afslutter projektet for sent. Projektet skal afsluttes den dato, som vi har fastsat i tilsagnet – eller i senere godkendte ændringer. Vi nedsætter tilskuddet på denne måde:

- 0-30 kalenderdage for sen afslutning af projektet medfører 5 % nedsættelse.
- 31-60 kalenderdage for sen afslutning af projektet medfører 10 % nedsættelse.
- 61-90 kalenderdage for sen afslutning af projektet medfører 15 % nedsættelse.
- Mere end 90 kalenderdage for sen afslutning af projektet medfører bortfald af tilsagn.

For sen ansøgning om slutudbetaling

Vi nedsætter udbetalingen, hvis du søger om udbetaling af tilskuddet for sent. Din ansøgning om udbetaling af tilskud skal være modtaget hos os senest 3 måneder efter slutdato for projektperioden. Udbetalingen nedsættes med 1 % pr. kalenderdag ved for sent modtaget ansøgning om udbetaling. En forsinkelse på mere end 20 kalenderdage medfører 100 % nedsættelse af udbetalingen og bortfald af tilsagnet.

Ved manglende overholdelse af begge ovennævnte tidsfrister (afslutning af projektet og ansøgning om slutudbetaling) sanktioneres alene for den tidsfrist, der er overskredet først.

Udbudsregler

Vi kan efter en konkret vurdering træffe afgørelse om en forholdsmæssig nedsættelse af den samlede værdi af de tilskudsberettigede udgifter, der skulle have været i udbud, hvis reglerne i lov om indhentning af tilbud i bygge-og anlægssektoren ikke er overholdt. Se også kapitlet *Udbudsregler*.

Opbevaring af bilag

Ved manglende overholdelse af forpligtelsen om at holde bilag og anden dokumentation tilgængelig i mindst 5,5 år fra datoen for slutudbetaling, kræver vi ved den første fysiske kontrol, hvor forseelsen konstateres, tilbagebetaling af tilskud svarende til den procentdel af tilskudsgrundlaget, som der mangler bilag eller dokumentation for.

Hvis vi ved en efterfølgende fysisk kontrol, som udføres efter en kontrol, hvor der ikke blev konstateret mangler, konstateres manglende bilag eller anden dokumentation, kræver vi tilbagebetaling af tilskud svarende til halvdelen af den procentdel af tilskudsgrundlaget, som der mangler bilag eller dokumentation for.

Udbetaling på uretmæssigt grundlag

Hvis det senere konstateres, at tilskud er udbetalt på uretmæssigt grundlag, kan tilsagnet bortfalde, og vi kan kræve fuld tilbagebetaling eller nedsætte tilskuddet og kræve en del af tilskuddet tilbagebetalt.

32. Straffebestemmelser og svig

Straffebestemmelser

Hvis reglerne ikke overholdes, kan du efter § 12, stk. 1 i Lov om Hav- og Fiskerifonden straffes med bøde. Der kan pålægges selskaber mv. (juridiske personer) straffeansvar efter reglerne i straffelovens kapitel 5.

Falsk bevismateriale og svindel med EU-midler

Hvis det fastslås, at du har leveret falsk bevismateriale med henblik på at opnå tilskud, eller ikke har sendt de nødvendige oplysninger som følge af forsømmelse, bortfalder tilsagnet. Derudover udelukkes du fra at søge tilskud under samme foranstaltning i det kalenderår, den manglende opfyldelse fastslås og i det efterfølgende kalenderår.

Når vi kontrollerer ansøgninger om udbetaling af tilskud, er vi samtidig opmærksomme på, om der er tegn på svindel med EU-midler, eller svig. 'Svig' er den betegnelse, EU-kommissionen bruger for bevidst misbrug af EU-midler. Mistanke om svig opstår fx, hvis vi har modtaget ukorrekte eller falske erklæringer/dokumenter, eller hvis vi konstaterer, at tilskudsmidlerne eller de støttede investeringer er anvendt til et andet formål, end midlerne var bevilget til. Omgåelse af betingelserne for tilskud – fx kunstig opdeling af en virksomhed eller bedrift for at få adgang til tilskud – giver os også anledning til at mistænke svig.

Opstår der mistanke om svig, vil vi anmelde den mistænkte til politiet. Hvis anmeldelsen fører til dom, kan der blive tale om bøde eller fængselsstraf¹⁹.

33. Force majeure

Fiskeristyrelsen kan anerkende tilfælde af force majeure og andre ekstraordinære omstændigheder, der forhindrer tilsagnshaver i at gennemføre projektet, og dermed ikke medfører bortfald af tilsagn og tilbagebetaling af tilskud.

Force majeure og andre ekstraordinære omstændigheder kan navnlig anerkendes i følgende tilfælde:

- En alvorlig naturkatastrofe, der i væsentlig grad berører projektet.

Vi kan i ganske særlige tilfælde godkende andre ekstraordinære omstændigheder end de ovennævnte som force majeure.

Hvis tilsagnshaver ønsker at påberåbe sig force majeure eller andre ekstraordinære omstændigheder, skal dette meddeles Fiskeristyrelsen skriftligt senest 15 arbejdsdage efter det tidspunkt, hvor tilsagnshaver er i stand til at gøre det. Meddelelsen skal være vedlagt fyldestgørende dokumentationsmateriale.

Vi kan i forbindelse med behandlingen af spørgsmålet bede om yderligere information. Hvis vi ikke modtager det materiale, vi beder om, vil vi træffe afgørelse om anerkendelse af force majeure eller andre ekstraordinære omstændigheder på det forelæggende grundlag.

Det er en betingelse for anerkendelse af force majeure eller andre ekstraordinære omstændigheder i konkrete tilfælde, at de indtrufne begivenheder forhindrer tilsagnshaver i at opfylde sine forpligtelser, og at tilsagnshaver ikke, ved en forholdsmæssig indsats, kunne have sikret sig herimod.

¹⁹ § 289a, Straffeloven (Lovbekendtgørelse nr. 977 af 9. august 2017).

34. Fiskeristyrelsens brug af data

Oplysninger om projektet vil blive brugt af Fiskeristyrelsen til sagsbehandling, administration, tilskudsudbetaling og kontrol.

Fiskeristyrelsen har i forbindelse med kontrol mulighed for at indhente oplysninger hos andre offentlige myndigheder i fornødent omfang, herunder med henblik på samkøring og sammenstilling af oplysningerne. Behandlingen af oplysningerne vil ske i overensstemmelse med gældende persondataretslige regler. Oplysninger vil kun blive indhentet, i det omfang det er relevant for den konkrete afgørelse.

Offentliggørelse, bl.a. på internettet

Fiskeristyrelsen er dataansvarlige, og oplysninger om projektet vil blive brugt til bl.a. sagsbehandling, administration, tilskudsudbetaling og kontrol. Derfor skal du være opmærksom på følgende:

- Oplysningerne kan behandles af danske og europæiske revisions- og undersøgelsesorganer for at værne om EU's finansielle interesser. Endvidere kan de blive brugt til statistik, forskning, planlægning og evaluering.
- Oplysninger om navn, evt. firmanavn, adresse, projekttitel samt størrelse af det modtagne tilsagnsbeløb og det udbetalte tilskudsbeløb vil blive offentliggjort på vores hjemmeside.
- Alle kan anmode om aktindsigt i sager, der behandles af den offentlige forvaltning efter offentlighedsloven, og at der kun er få oplysninger/dokumenter, som er undtaget fra pligten til udlevering efter offentlighedsloven.

Efter persondataforordningen har du mulighed for:

- At bede om indsigt i, hvilke oplysninger der behandles i forbindelse med projektet, jf. artikel 15.
- At kræve at få rettet, slettet eller begrænset behandlingen af oplysninger, der er urigtige eller vildledende, eller på anden måde er behandlet i strid med forordningen, jf. artikel 16, 17 og 18.

Kontaktoplysninger:

Du kan altid rette henvendelse til Fiskeristyrelsens DPO (dpo@fiskeristyrelsen.dk), hvis du har spørgsmål angående persondataretslige spørgsmål eller behandlingen af dine oplysninger.

Hvis du vil klage over behandlingen af personoplysninger om dig, kan du rette henvendelse til Datatilsynet (dt@datatilsynet.dk).

35. Lovgrundlag

De gældende regler for vandløbsrestaureringsordningen fremgår af:

Danske regler (love og bekendtgørelser)

- Bekendtgørelse af lov om Hav- og Fiskerifonden nr. 19 af 4. januar 2017.

- Bekendtgørelse nr. 252 af 20. marts 2019 om tilskud til kommunale projekter vedrørende vandløbsrestaurering.
- Bekendtgørelse nr. XXX af XX. XXXXX XXXX om kriterier for vurdering af kommunale projekter vedrørende vandløbsrestaurering (ikke trådt i kraft pr. 18.03.2019).
- Udbudsloven, lov nr. 1564 af 15. december 2015.
- Lov om indhentning af tilbud på visse offentlige og offentligt støttede kontrakter, lov nr. 1410 af 7. december 2007, som ændret ved lov nr. 1564 af 15. december 2015, § 198, herefter lov om indhentning af tilbud i bygge- og anlægssektoren.
- Bekendtgørelse nr. 1521 af 15. december 2017 om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter udstedt med hjemmel i § 19, stk. 1, i lov om vandplanlægning.
- Bekendtgørelse nr. 1522 af 15. december 2017 om miljømål for overfladevandområder og grundvandsforekomster.

EU-regler (forordninger)

- Europa Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. [508/2014](#) af 15. maj 2014 om Den Europæiske Hav- og Fiskerifond og om ophævelse af Rådets forordning (EF) nr. 2328/2003, (EF) nr. 861/2006, (EF) nr. 1198/2006 og (EF) nr. 791/2007 samt Europa Parlamentets og Rådets forordning nr. 1255/2011.
- Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. [1303/2013](#) af 17. december 2013 om fælles bestemmelser for Den Europæiske Fond for Regionaludvikling, Den Europæiske Socialfond, Samhørighedsfonden, Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne og Den Europæiske Hav- og Fiskerifond og om generelle bestemmelser for Den Europæiske Fond for Regionaludvikling, Den Europæiske Socialfond, Samhørighedsfonden og Den Europæiske Hav- og Fiskerifond og om ophævelse af Rådets forordning nr. 1083/2006.
- Kommissionens delegerede forordning (EU) [2015/531](#) af 24. november 2014 om supplerende bestemmelser til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 508/2014 fsva. fastsættelse af omkostninger, der er berettigede til støtte fra Den Europæiske Hav- og Fiskerifond mhp. at forbedre hygiejneforholdene, sundheden, sikkerheden og arbejdsforholdene for fiskere, beskytte og genoprette den marine biodiversitet og de marine økosystemer, modvirke virkningerne af klimaændringer og forbedre fiskerfartøjets energieffektivitet.
- Europa-Parlamentets og Rådets forordning Direktiv [2008/56/EF](#) af 17. juni 2008 om fastsættelse af en ramme for Fællesskabets havmiljøpolitiske foranstaltninger (havstrategirammedirektivet).
- Kommissionens delegerede forordning (EU) nr. [480/2014](#) af 3. marts 2014 om supplerende regler til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1303/2013 om fælles bestemmelser for Den Europæiske Fond for Regionaludvikling, Den Europæiske Socialfond, Samhørighedsfonden, Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne og Den Europæiske Hav- og Fiskerifond og om generelle bestemmelser for Den Europæiske Fond for Regionaludvikling, Den Europæiske Socialfond, Samhørighedsfonden og Den Europæiske Hav- og Fiskerifond.
- Kommissionens gennemførelsesforordning (EU) nr. [771/2014](#) af 14. juli 2014 om fastlæggelse i henhold til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 508/2014 om Den Europæiske Hav- og Fiskerifond af modellen for de operationelle programmer, struktureringen af planerne for godtgørelse af de meromkostninger, som operatørerne har ved fangst, opdræt, forarbejdning og afsætning af visse fiskevarer og akvakulturprodukter fra regioner i den yderste periferi, modellen for indberetning af finansielle data, indholdet af forhåndsevalueringsrapporterne og minimumskravene til den evalueringsplan, der skal forelægges i henhold til reglerne for Den Europæiske Hav- og Fiskerifond.

- Kommissionens gennemførelsesforordning (EU) nr. [772/2014](#) af 14. juli 2014 om fastsættelse af regler for den intensitet af offentlig bistand, der anvendes på de samlede støtteberettigede udgifter til visse operationer, der finansieres under Den Europæiske Hav- og Fiskerifond.
- Kommissionens gennemførelsesforordning (EU) nr. [763/2014](#) af 11. juli 2014 om gennemførelsesbestemmelser til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 508/2014 om Den Europæiske Hav- og Fiskerifond med hensyn til tekniske karakteristika for oplysnings- og offentlighedsforanstaltninger og vejledning i udformning af det europæiske logo.
- Kommissionens delegerede forordning (EU) nr. [1014/2014](#) af 22. juli 2014 om supplerende regler til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 508/2014 af 15. maj 2014 om Den Europæiske Hav- og Fiskerifond og om ophævelse af Rådets forordning (EF) nr. 2328/2003, (EF) nr. 861/2006, (EF) nr. 1198/2006 og (EF) nr. 791/2007 samt Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1255/2011 med hensyn til indholdet og opbygningen af et fælles overvågnings- og evalueringssystem for operationer finansieret i henhold til Den Europæiske Hav- og Fiskerifond.

36. Yderligere oplysninger

Denne vejledning, udbetalingsvejledning m.m. findes på vores hjemmeside fiskeristyrelsen.dk i [Tilskudsguide](#) under vandløbsrestaureringsordningen.

Du er velkommen til at kontakte os, hvis du har spørgsmål på tlf. 72 18 56 00 eller mail@fiskeristyrelsen.dk

Bilag 1

Virkemiddel/Kriterier	Ved udlægning af groft materiale og udskiftning af bundmateriale skal materialet bestå af naturligt bundsubstrat som grus, gydegrus, større sten og dødt ved	Vandløbsbunden skal hæves, således at bunden kommer tættere på terræn	Brinkanlæg må ikke være stejlere end 1:1,5. Faldet på strækningen skal være mindst 1 ‰ og højst 10 ‰	Træer skal plantes under kronekanten på brinken. Træerne skal være hjemmehørende løvfældende arter og de skal plantes i grupper	Vandløb skal genslynges med en meanderlængde på mellem 10 og 14 gange vandløbets fremtidige bredde	Faldet må ikke overstige 10 ‰ og brinkanlæg må ikke være stejlere end 1:1,5. Ved etablering af omløbsstryg, dimensioneres stryget således, at der opretholdes mindst 50 % af medianminimums-vandføringen i stryget samtidig med, at der ikke må fjernes mere end 50 % af medianminimums-vandføringen fra stryget.	Størrelsen af sandfang skal være tilpasset maksimalvandsføringen i vandløbet	Okkerrensingsanlæg skal dimensioneres således, at opholdstiden vil være mindst 10 timer ved middelvandføring
Mindre strækningbaserede restaureringer								
Udlægning af groft materiale	X							
Udlægning af groft materiale og træplantning	X			X				
Udskiftning af bundmateriale	X							
Hævning af vandløbsbunden uden genslyngning	X	X						
Etablering af træer langs vandløb				X				
Større strækningbaserede restaureringer								
Genslyngning	X		X		X			
Åbning af rørlagte strækninger med hævning af bund og udlægning af groft materiale eller åbning af rørlagte strækninger med hævning af bund og genslyngning	X	X	X		X			
Åbning af rørlagte strækninger uden hverken genslyngning eller hævning af bund, men med udlægning af groft materiale	X		X					
Punktbaserede restaureringer								
Fjernelse af fysiske spærringer	X		(X - hvis omløbsstryg)			X		
Sandfang							X	
Okkerrensingsanlæg								X
Kan fraviges under henvisning til konkrete naturmæssige, landskabelige, bygningsmæssige eller kulturhistoriske forhold samt væsentlig infrastruktur			X		X	X		

Tabel 1: Oversigt med hvilke restaureringer, der skal overholde hvilke kriterier.

Virkemiddel/Kriterier	Udlægning af groft materiale	Udlægning af groft materiale og træplantning	Udskiftning af bundmateriale	Hævning af vandløbsbunden uden genslyngning	Etablering af træer langs vandløb	Genslyngning	Åbning af rørlagte strækninger med hævning af bund og udlægning af groft materiale eller åbning af rørlagte strækninger med hævning af bund og genslyngning	Åbning af rørlagte strækninger uden hverken genslyngning eller hævning af bund, men med udlægning af groft materiale	Fjernelse af fysiske spærringer	Sandfang	Okkerrensingsanlæg
Udlægning af groft materiale											
Udlægning af groft materiale og træplantning	Nej										
Udskiftning af bundmateriale	Nej	Nej									
Hævning af vandløbsbunden uden genslyngning	Nej	Nej	Nej								
Etablering af træer langs vandløb	Ja	Nej	Ja	Ja							
Genslyngning	Ja	Ja	Nej	Nej	Ja						
Åbning af rørlagte strækninger med hævning af bund og udlægning af groft materiale eller åbning af rørlagte strækninger med hævning af bund og genslyngning	Nej	Nej	Nej	Nej	Ja	Nej					
Åbning af rørlagte strækninger uden hverken genslyngning eller hævning af bund, men med udlægning af groft materiale	Nej	Nej	Nej	Nej	Ja	Nej	Nej				
Fjernelse af fysiske spærringer	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja			
Sandfang	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej		
Okkerrensingsanlæg	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	

En del af restaureringstyperne kan ikke kombineres da de er varianter af samme type. F.eks. indebærer "hævning af vandløbsbunden", at der udlægges groft materiale og kan derfor ikke kombineres med restaureringstypen "udlægning af groft materiale".

Tabel 2: Oversigt over hvilke restaureringstyper under Vandområdeplanerne (VP2), der kan kombineres på samme fysiske lokalisation. Dog må restaureringstyperne IKKE have geografisk overlap med tidligere VP1 indsatser, hvor der er tildelt et tilsagn.

Fiskeristyrelsen

Nyropsgade 30
1780 København V
Tlf.: 72 18 56 00
mail@fiskeristyrelsen.dk
www.fiskeristyrelsen.dk